

ԾԱՂԻԿ կը հրատարակուի Շաբաթ օրերը և տարին 50 Թիւ :

Բաժանորդագին ԿԱՆԻՍԻԿ Թուրքիոյ համար տարեկան 50 դրշ, Ռուսիոյ համար 5 ռուբլի, ուրիշ երկիրներու համար 12 ֆր : — Վեցամսեայ բաժանորդագրուծին ևս կ'ընդունուի :

Գաւառներէն դրամի տեղ Օսմանեան նամակադրոշմ ևս կ'ընդունուի :

Միայն երեք Թիւ տպագրուի կը դրկուի : այնուհետեւ բաժանորդագին չը վճարողը կը դադրի Թերթ ընդունելէ : Ծանուցման տողը 2 դուրուշ :

ԾԱՂԻԿ

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

ԾԱՂԻԿԻ Վերաբերեալ ամէն գործի համար գիտել
Առ Տնօրէն—Հրատարակչին
ՅՈՎՆԱՆ ՓԱԼԱԿԱՇԻԱՆ
Պոլիս, Պապը-Ալի ճասէսի
Էսքի Զապիէի դրան կից, Թիւ 52
درعليه ده باب عالی جاده سنده اسكي ضبطيه
قبوسى اتصالننده ۲۵ نومروده «زاغيك»
غزتهسى مديرى پالاقاشيان حوونان
S'adresser à
HOVNAN PALACACHIAN
Directeur du Journal Arménien «Dzaghih»
Babe-Ali Djaddéssi, N. 25, CONSTANTINOPLE

40 Փարա

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

40 Փարա

ՆՈՐ ԵՐԶԱՆ — Գ. ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 37

Շ Ա Բ Ա Թ

18 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1893

ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ՝ Ա. Ա. ՍՈՒՐԵՆԵԱՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ազգային լուրեր. — Թղթակցէլիւն Մոսկուայէն. — Տխուր անակնկալ : Եւսերպէ. — Կատակ մըն ալ, Ռուբէն Որբերեան. — Կիսթենայերկի արձանները. — Ծաղիկ հիւանդութիւնը, Ն. Մ. Հ. — Հոգը և հոգադործը, Յ. Մ. Ազնաւորեան. — Առանձին գիտելիք. — Արուեստական գիտելիք. — Բժիշկներուն. — Այլ և այլք, Թ. Բիւրէլեան. — Աշխարհի շուքը. — Ներքին լուրեր. — Արմաշ, Յ. Թ. Արամեան :

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Առանցիկ առաջնորդ Տ. Մկրտիչ եպիս. Վեհապետեան Պատրիարքարանի գործակառար Ֆրէնկեան Աբրահամ էֆէնտիին հետ շարաթ օր Ոստիկանութեան պաշտօնատունը գնաց և տեսակցեցաւ նախարար Վառժ. Նազլմ պէյի հետ :

— Ս. Փրկչի Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնն Տիկնանց Խնամակալութիւն մը կազմած է, որոյ անդամք են՝ Տիկնայր Ազաւնի Պէշիկթաշլեան, Ազաւնի Տէրունեան, Արիքնալ Գարամանեան, Բրտի Ազաւեան, Երանուհի Կիւմիշլեյրտան, Երանուհի Յ. Յակոբեան, Իւստիանէ Տիւլէյր, Լուսի Շապուրօֆ, Մաննիկ Տափաւեան և Տիւրուհի Ս. Կիւլպէնկեան :

— Առանցիկ առաջնորդ Տ. Մկրտիչ եպիսկոպոս, որ ժամանակէ մը ի վեր անդաշտօն կերպիւ Էնկիւրիս կը գլխաւորէր, մայրաքաղաքս եկաւ :

— Սերտառիայէն մեզ դրկուած նամակ մը խիստ տխուր գոյներով կը նկարագրէ տեղւոյն ազգային վարժարանին վիճակը. երկու ուսուցչաց զժողովեան պատճառաւ Ուսումն. Խորհուրդը հրաժարած, աշակերտք ըմբոստացած են և վարժարանն իւր անուան անարժան վայր մը գործած է : Ծառ կը ցաւիմք, յիշելով մանաւանդ. որ տարիներ յառաջ Սերտառացիք ունէին գաղութական օրինակելի ընթացք : Տեղւոյն Կրօն. ժողովն ալ գոյութիւն չունի և եկեղեցական ու վանական խնդիրք բոլորովին լքեալ են : Ս. Առաջնորդին աշադրութիւնը կը հրաւիրուի :

— Յ. Թիւրքիւզեան Էֆէնտիին՝ Բարեկէն «Արեւելք»-ի ուղղած նամակի մը մէջ կարդացինք հետեւեալ հատուածը. «Բարեկի ազգային մատուռին մէջ հանգիստեցաւ հեռաբնակ ազգակցի մը, Պ. Սահման Տէր-Մեսրոպ Գրիգորեան, որ Սինկափուս կղզիէն է և Անգլիոյ ելու մտից պաշտօնեայնէրէն մին : Անկէ խնացանք որ Սինկափուս կղզին (անգլիական հնդկաչինական դաղթականութիւն) ճաղայի կղզիէն շողեւաւ 30 ժամ հեռաւորութիւն ունի և կը պարտնակէ 80 հոյ, որոնք 20 տարի առաջ փոքրիկ եկեղեցի մը շինած են հոն » :

— Վանայ գաւառական ժողովն վիճակին առաջնորդ ընտրեալ է զՏ. Պողոս եպիս. Մելիքեան, վանահայր Լիւս անապատի :

ԷՋՄԻԱՇՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ. — Էջմիածին կանչուեալ է գիւղատնտես Բ. Թամանեան՝ վանքի հոգերուն մշակութեանը համար իւր կտրծիքը յայտնելու : — Պ. Վարդան Աբովեան, որ Սեդրակեան եպիսկոպոսի տեսչութեան ժամանակ հրաժարեցաւ ցաւած էր ձեռնարանի վերակառուութեան պաշտօնէն, այժմ՝ Նորին Վեհափառութեան հրամանաւ վերադարձին կոչուեալ է նոյն պաշտօնին : — Նորին Վեհափառութիւնը հրամայեալ է որ ձեռնարանի գրադարանին մէջ գտնուած գրքերն անխտիր աշակերտաց ձեռքը չը արուին, այլ միայն սրտեայ գրքեր. այս պատճառաւ Վեհափառը պահանջեալ է գրքերու ցուցակը :

— Հանգուցեալ բանաստեղծ Ռափայէլ Պատկանեանի այլի կնոջ խնդիրքին համաձայն, Նոր-Նախիջևանի քաղաքային խորհուրդը սրտեալ է մինչև հինգ տարի քաղաքի գանձարանէն տարեկան 600 ռուբլի օժանդակել հանգուցեալ բանաստեղծի փոքրիկ աղջկանց, իրեն ևս ման վարձ :

— Բազուի Մարգարիտիկան Ընկերութիւնը վերջերս գրամական մեծ նուէրներ ստացեալ է. հանգուցեալ Պատկանեանեանի կտակի համաձայն՝ իւր թողած հարստութեան քանակներէ մասը, 20000 ռուբլի. Կրասիւնիկեան եղբարք նուիրեալ են 10000 ռուբլի. գումար՝ 30000 ռուբլի :

— Երբեմն ի Պոլիս հրատարակուող «Գիտական Շարժում» անուն ամսագրութի խմբագիր Նազարէթ էֆ. Տաղաւար-

եան, ի փարիզ իւր բժշկական ուսմանը ընթացքը յաջողութեամբ աւարտելով, Տարթուրութեան վիսյական ստացած և մայրաքաղաքս դարձած է : Տօրթ. Տաղաւարեան, 1883ին երկրագործական ուսմանը ընթացքն աւարտելէ ետեւ ի փարիզ, մտած էր բժշկական համալսարանը :

— Տ. Գարբիէլ Մ. վարդ. Անոյշեան, որ քանի մը տարիէ ի վեր Հնդկաստանի և Պատկաստանի այլ և այլ կողմերը կը շրջէր իրբեւ նուիրակ Ս. Երանաղեմի, նոյեմբեր 16ին վանքը վերադարձեալ է :

— Հնոստիսի պատճառաւ Ազգ. Հիւանդանոցի մէջ պատասպարեաց թիւն ստուարացած և հետեւաբար ծախքերն աւելացած ընկելով, Ալեանաղեան Գրիգոր, Աստարճեան Պողոս, Արդրեան Մանուկ, Լիւրէնեան Գրիգոր և Խաթամեղլուեան Յովակիմ էֆէնտիներէ բաղկացեալ նուիրահաւար մասնաժողով մը կազմուած է Պատրիարքարանի կողմանէ : Գոհութեամբ կը լսեմք թէ մասնաժողովը գործի սկսած և արդէն իսկ քանի մը հարկւր օսկի հանգանակած է քանի մը օրուան մէջ :

— Այսօր իւր պաշտօնատեղին կուգեւորի Տրապիզունի Առաջնորդ Տ. Եղիշէ ծ. վարդ. Այվաղեան :

— ԿՈՎԿԱՍՏԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ. — Վեհափառ Կոթողիկոսը Նահապետ վարդ. Նահապետեանին նուիրեալ է մի թանկագին մուշակ, մի ծաղիկայ վիլէն, իւր պատկերն ու հեղինակութիւնները : Հայր Սուրբ մեկնեալ է զէպ ի իւր պաշտօնատեղին ի Կարին : — Ն. Վեհափառութիւնը ցանկութիւն է յայտնել, կըրէ «Կատակ» ուսու լրագիրը, յառաջիկայ Զատիկին ուղեւորելու ի Բագու : — Թիֆլիսի մաս մը ազգային մտադրեր են հնագիտական ընկերութիւն մը կազմելու և վանքի առաջ եկեղեցւոյ բակին մէջ թանգարան մը կառուցանելու : Առաջին ժողով մ'ունեցեր են արդէն : — Վեհափառը արքեպիսկոպոսութեան տառիճան շնորհեալ է Պարկաստանի առժամանակեայ առաջնորդ Ազաւնեան Տ. Գրիգորիս եպիսկոպոսին : Ազաւնեան Սրբազան կը պահէ Սինոդի անդամակցութիւնը :

— Նոյեմբեր ամսոյ 29ին լրացած էր բանաստեղծ Մկրտիչ Պէշիկթաշլեանի մահուան 25 ամեակը :

Թ Ղ Թ Ա Կ Յ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Մ Ո Ս Կ Ո Ւ Ա Յ Է Ն մեզ կը գրենք: — Ռուսիայ հին մայրաքաղաքին մէջ հայ գաղթականներու բնակչաց թիւը մօտ 300 ի կը հասնի, բայց ի ուսանողներէն և երթեւեկ առեւտրականներէն: Պատուական «Նաղիկ» շաբաթաթերթին մէջ մանրամասնաբար խօսելը մօտիկ ապագայի թողնելով, առ այժմ համառօտակի կը գրեմ այն, ինչ որ շատերու սրտին ուրախութիւն և հոգուն մխիթարութիւն պիտի պատճառէ: Ինչպէս որ մասնաւոր նամակով իւր ժամանակին գրած եմ Ձեզ, այժմ ալ կը կրկնեմ, որ տեղիս հայ գաղթականութեանց մէջ առաջնակարգ հարուստներէն սեղանաւոր եղբարք ժամհարեանց համբաւաւոր առեւտրական տունը 17000 (տասն և եօթ հազար) ռուբլի ուղարկեց Սուրբ Էջմիածին, որպէս զի այդ գումարի տոկոսով մէկ ձեւարանաւարտ սան, որպէս որդեգիր վերահասուի, երթայ Եւրոպական համալսարան՝ բարձրագոյն ուսում ստանալու, իսկ յիշեալ 17 հազար ռուբլին մշտնջենապէս անձեռնմխելի պիտի մնայ պետական բանկային մէջ: Բայց ի այս մեծ զոհաբերութենէն, մեր բարեգործ ժամհարեան եղբարք, ի ժամու և ի տարածամու, թէ՛ Աստուածահաճոյ հաստատութեանց օգտին և թէ՛ մասնաւոր անձերու, որոնք կարեկցութեան արժանի և կարօտ են, միշտ պատրաստական և առատաձեռնութեամբ օգնել են: Բազմաւոր գաւառի Ղալապէ հրկիզեալ զիւղի օգտին, դարձեալ 500 ռուբլի նուիրեցին, իսկ ուրիշներէն ալ 1500 ռուբլի հանգանակելով, ընդ-ամենը 2000 ռուբլի ուղարկեցին: Մենք թէև Մոսկուայի մէջ ունինք դարձեալ 6-7 հատ շատ հարուստ զերդաստուն հայեր, որոնք ազրատաց և եկեղեցու օգտին շատ բան կարող են նպաստել, բայց մինչեւ այժմ յիշելու արժանի բարեգործութիւն արած չունին: Եւ՛ Աստուած, որ զէթ այսուհետեւ բարեգործ ժամհարեան եղբայրներէն բարի օրինակ առնելին:

Տեղիս հայաց գաղթականութիւնը կալիկասի և Ռուսաստանի զանազան քաղաքներէն եկած հաստատուած են այստեղ. մի խումբ Նոր-Նախիջևանցիներ իրենց մէջ Սեպ. 26ին 3000 ռուբլի հանգանակելով, իրենց համաքաղաքացի Մեծ. Էմինանուէլ ազա Պօպուլեանի ձեռքով ուղարկեցին Սուրբ Էջմիածին վերաջնութեան օգտին: Այդ մի խումբ Նոր-Նախիջևանցիք կը խոստանան, ամեն տարի մի որ և է գումար ուղարկել յօգուտ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին: Իսկ միւս տեղերէ եկած գաղթականք արդեօք պիտի հետեւին Նոր-Նախիջևանցեաց բարի օրինակին թէ ոչ, — այդ սպասուածն ցոյց կուտայ:

Ս Ե Ի Ա Յ Ո Ի Ի

Տ Ե Ո Ի Ի Ա Ն Ա Կ Ն Կ Ա Լ Ս

Տարիէ ի վեր կը ճանչէի երկտասարդ մը որ եկեղեցւոյն հանդիսակաց փողոցին ծայրը կը մուրար, փայտեայ դրան մ'առնէ, դուռ մը ծռած, կտրտած, ձմրան ձիւնին ու ամրան արեւուն աղեկեցութեան ներքեւ: Անխնամ նորարոյս մօրուքով, արեւէն կաշիացած զէմքով, գլուխն աջ ուսին վրայ հակած, ձեռն ի մոյր կը կարկառէր մօտէն անցնող մարդուն, որոյ արհամարհող կամ արգահատական ձեւերէն գլուխն աւելի կը խոնարհեցնէր, հոգուն տակ մտնելու բաղձանք մը յայտնէր: Տխուր էր, ամառուան արեգակը, ձմրան ձիւնն, աշնան և գարնան ծաղիկներն երբեք այլալուծիւն մը չէին դնէր իւր դիմագծաց մէջ. միայն հաստ ու կանաչցած վերարկու մը կը տեսնուէր իրանին վրայ, երբ զկեցողիչ ցուրտն ամենէն հարուստին սրտին ստուերներ երակացը մէջ. ա՛յնքան խղճալի պատկեր մը կը ներկայացնէր գլուխն ուսին հակած զիրքն որ ամէն անգամ տեսնելուս կը խորհէի թէ ա՛յս է հարկաւ աշխարհի ամենէն թշուառ, ամենէն աղքատ, ամենէն եղկելի մարդն. իւր ծագումն ակամայ կը ներկայանար մտայն մէջ. թերեւս, կը խորհէի, ծնողքն իսկ չէ ճանչցած այս հէքն, կամ դուցէ բախտին ժպտն լքեալ եղկելի մը, ստակին մետաղէ կամքին ձեւք խորտակուած ոգի մը: Եւ մարդկային ազգին վրայ ընդհանուր ու անաչառ ակնարկ մը ձգել կուտար ինձ այդ պատկերն. հարուստներու մէկ ժպտին ներքեւ յուսոյ թեւ մը պիտի զգնուէր այդ էակը. մուրալու արուեստն, զբաղմանց յետնադոյնն ու ստորինը, մարդ յա՛յնժամ միայն պիտի ընտէր, երբ փոխուէր ամէն դուռ երեսին, երբ հարուստին փշրանքէն կերակրուելու յոյն իսկ յօգս ցնդէր: Կը խորհէի դարձեալ, թերեւս մուրացիկն ունեցած ի բնէ վսեմին և գեղեցիկն ճաշակը նուազած էր աղքատութեան մթագոյն երանգներուն տակ. ամօթի զգացումը թերեւս խեղդուած էր նօթութեան սեւ ու անհեթեթ անդունդին խորն: Այո՛, չեմ գիտեր ինչու ամէն անգամ որ տեսնէի այդ լքեալն, ընդհանուր բուռնեղծով մը դէմ գանդատելու աւելի կը ներկայանար ինձ, վստայի այս մուրացիան ուրիշներու չէր նմաներ, վստայի անտուր չիլնում մը կը խոնարհեցնէր ամբողջ մարմինն, երբ զիս տեսնէր փողոցին ծայրէն. համեմատութիւն մ'ընելով քիչ հեռուէն անցնող բարձեւ երկտասարդին ու աղքատին մէջ, աշխարհի վրայ վիճակներու տարբերութեան խաղացած մեծ գիւրը կը նկարէի մտայն մէջ: Մանկութեան մէջ, յարում արցունքները կը թափէին ոչ թէ ուրիշ մը դառնացնելու կամ աղեկուոր տեսարանի մ'ըրած աղեկեցութենէն, այլ խաղալիք մը ստանալու, երկնից շողերէն մին ձեռացը մէջ ունենալու միամիտ բաղձանքէն, այդ տարիքին մէջ է որ կը նկատուի կենաց երանաւէտ շրջանն. բնականական յարկն ներքեւ, մօրն ու հօրը թեւաց մէջ, հանուն ծնդաց վրայ, անդիտակից տան սեմէն դուրս ելած հագար և մի դժբախտութեանց. ա՛հ, արդ տարիքն յիմարի մը պէս կը սկսեմ: Տարիքին այդ շրջանէն յետոյ, երբ աղքատ աղան, առաջին անգամ ոտքը ներս կը դնէ ամենէն նուիրական հաստատութեան, վարժարանին սեմէն, մատուալ, անմեղ սրտին խոլոյն կը վերաւորուի, սրտին խորէն կը խլուի տակաւ իրեններուն սրտին մէջ ցանած երանութեան ծաղիկներն, ի տես խոժոռ նայուածքին որ կ'ուզուի իրեն. ա՛խ, հէք աղքատ պատանին

չի կրնար դադել վայրոյթն իւր հակառակորդին դէմ, հարուստին տղուն, որ հպարտութեամբ անած վարժարանին երէցներուն վրատահութիւնն և բարեկամութիւնը վայելելու առաւելութիւնն ալ ունի. այդ օրէն կը ծաղի աղքատ ուսանողին սրտին մէջ տառելութիւն իւր դրացի հարուստին նկատմամբ. բարոյականութեան վաթխարացումն հոն կը ճաշակէ թշուառ. սղեկն, որուն կենդանի օրինակն ահա կը ներկայացնէր ծանօթ մուրացիին:

Վերջերս հոն չէի տեսներ զնա, և արդէն ժամանակէ մը ի վեր անտուր հիւժմամբ հալած մաշած էր երկտասարդն, և օր մ'ալ լսեցի թէ անձնատապան գտնուած էր իւր խցիկին մէջ: Բարեկամութիւններէն մին կը պատմէր ինձ հետեւեալ եղելութիւնն, երբ մեր աղքատ մեռած ընկերուհւոյն վրայ կը խօսէինք:

— Գիտե՞ս, բաւ նա, հէք Մարիամին եղբայրը վերջերս մուրացիանութեամբ կ'ապրէր, հոս, գլուխն մէջ:

Մարիամին եղբայրը կը ճանչնայի դպրոցէն. անօթութենէ չորցած, ցցուած այտերով, բարձրահասակ տղեկ մ'էր. քոյրը դպրոցի տեսչին կարգադրութեամբ հարուստի աղկիւն մը հետ կը ճաշէր. առաւօտ մը դրասեղանը պարապ տեսնէր, և քանի մ'ամիսէն լսեցինք թէ Մարիամը թողնուած էր բնուած և թաքախտի զոհուած էր: Լացինք մեր բարեկամ մուհւոյն վրայ, որ ա՛յնչափ աղնիւ էր իւր զգացումներովն. յետոյ լսեցինք թէ հայրն ու մայրն հետեւած էին իրենց աղջկան՝ սրտի ցաւէն և աղքատութենէն, և վերջապէս հետեւած էր ահա այս տխուր անակնկալն: Գրիգոր էր տղուն անունը, վարժարանի չըջանք չուարտած կորուսած էր ծնողքն. անոք առողջական ստիպուեցաւ թողուլ դպրոցն ալ. ամէնքն երես դարձուցին. ի դուր կ'աշխատի գործ գտնել. դարբինի մը քով աշակերտել կը փախարի, բայց սա վեց ամիս ձրի աշխատեցել կ'առաջարկէ: Գրիգոր կը մերժէ, որովհետեւ անմիջական ստակի կը կարօտէր. հայրը կառավարն էր, պարտասէրներն խոլոյն ծախեցին կառքն ու ձիւնքն, և հէք տղուն բաժին մնաց մուրացիանութիւնն: Այս պատմութենէն յետոյ միայն կրցայ ըմբռնել թէ ինչու չը կարծէր մուրացիանն, երբ ամէն շաբաթ առաւօտ եկեղեցի մտած ատենս զիս կը տեսնէր, և կամայ մը ձեռքն երեսին կը տանէր: Մարիամին եղբայրը զիս կը ճանչնար թշուառ, ո՛րչափ գոհ պիտի լինէր արդեօք, երբ գիտնար թէ ես զինքը ճանչնալու անբախտութիւնը չունեցայ որչափ որ կենդանի մնաց և մուրաց. ու առաւօտ մը իւր անշունչ դիակն աշխարհի կոտակելով այդ աղքատիկ ընտանեաց յետին մնացորդը սնչացած էր, ամօթի յուզմունքէն վայրկեան մ'առաջ աղատուելու համար:

Ե Ի Տ Ե Ի Պ Է

Կ Ա Տ Ա Կ Մ Ը Ն Ա Լ

Անցեալները օրով երթի մը մէկ թուոյն մէջ զարմանքով կարդացի առաջնորդող յօդուած մը, պանդուխտներու կենանքին նորագիւտ մէկ «մութ» կողմին վրայ ուսումնասիրութիւն մը, զոր բաւական ծանօթ անուն մը ստորագրած էր: «Սան» ին մէկ անկիւնը երեք պանդուխտներ խորհրդակցելով՝ իրենց մէկ ծերուկ սենեկակիցը կը խնդդեն, անոր երկար տարիներու աշխատանքին արդիւնքը իւրացունելու նպատակաւ: Օ հ, ճիւղաղային է այս: Եւ արդարեւ որ և է պատիժ քիչ է՝ առ ոճովն հեղինակներուն զէմ՝ արդարութիւնը կա-

տարեկապէս գոհացունելու համար: Գալով յօդուածին եղբակացութեան, մեր գաղա- բարը հիմնապէս կը տարբերի անկէ: Ահա թէ ինչո՞ւ:

Դարուսամենամեծ խնամասէրներէն Սթեն- սկրի համաձայն, ընկերային խնդիրներու ու- սումնասիրութեան մէջ շատ հինգած բանա- ձեւ մըն է մասնաւոր դէպքերէ ընդհանուր հետեւութիւններ հանելը (deductive): Պատ- մութեան մեծագոյն խնամասէրները դէպքի մը վրան չե՛ն հիմներ քաղաքակրթութեան ընթացքին նկատմամբ իրենց յօրինած վար- կածները: Բացառութեանէ մը աւելի՝ իրողու- թիւններ իրարու քով բերել, անոնց պատճա- ուին և արդիւնքին հետամտիլ, պարագաները, վիճակները և անձնաւորութեանց հոգեբանա- կան վիճակը գնել, ահա այս քննութեանց վրայ հիմնած են արդի ընկերաբանները իրենց գաղափարները:

Եւ ահա թէ ինչու այդ յօդուածը վար- մանքով կարգացի: Հոն ընկերային խորունկ ուսումնասիրի մը հովեր ստեղծով, Պ. Յօդ- ուածագիրը բացառութիւն մը կը մասնանշէր, բան մը՝ որ պանդուխտներու նկատմամբ եր- կար ստեղծէ ի վեր իր ունեցած գաղափարը աւելի կուտայ եղեր: Խնդճ պանդուխտներ: Իրենց մէկ «մութ կողմն» ալ երեւան ելաւ:

Չէ՛, Յօդուածագիր բարեկամ, եթէ կ'ու- ղէք ընկերութիւնը լաւ ուսումնասիրել, մի- նակ թերթերուն «Զանգան լուրերը» կար- դալով մի՞ գոհանաք: Հոն մինակ յոսին պիտի գտնէք: Եւ «անկեղծ» խնամասիրութեան մը առաջին սլոյմանը յոսին և «լաւ»ը միանգա- մայն անկողնակցաբար յառաջ բերելն է: Իրապէս աւելի մօտ սպրեցէք պանդուխտին և պիտի տեսնէք թէ՛ ուրիշ բխրաւոր դէպ- քեր կը պատահին ամէն օր որ գերազանցա- պէս կը հակադրուին այդ «միակ» դէպքը: Կը սիրենք տեսնել որ վերքերը ցուցունաղներ ու- նինք, կը սիրենք ալ որ մեր շունեցածները մեզ չը ցուցունեն:

Գաղափար

ՌՈՒԲԷՆ ՈՐԲԵՐԵԱՆ

Յ. Գ. Նոյն օրաթերթը վախճամբ բար- կանայ «Երբանը կաթ հոտոյ աղայի» մը կող- մանէ քննադատուելուն համար: Իրա՞ւ, պէտք չէ՞ մեղադրենք: Ի՞նչ ընէ: «Զարկ տալ պէտք է»: Ականջը խօսի Պարոնեանին:

Նոյն

ԿԻՒԹԷՆՊԵՐԿԻ ԱՐՁԱՆՆԵՐԸ

Այն մեծ մարդիկը, որոց վրայ մարդկու- թիւնն իրաւամբ կը պարծենայ և որոց ճար- տարաբանութեամբ կամ հնարաղիտութեամբն ընդհանուր քաղաքակրթութիւնը յառաջդի- մութիւններ բրած է, գրեթէ ամենքն ալ ու- նեցած են մէկ մէկ գրաւական մարդկութեան երախտագիտութեան: Սակայն Կիւթէնպէրկի ամենէն աւելի արժանի էր այդ գրաւակա- նին, քանի որ ստիպող մարդկութիւնը իրեն անհուն երախտագիտութիւն մը կը պարտի և իրով քաղաքակրթութիւնը ոչ միայն յա- ուաջացած, այլ Կիւթէնպէրկի գիւտովը մի- այն սպառնում է իւր գոյութիւնը և անոր միջոցաւ միայն բոլոր աշխարհի վրայ տա- րածուած է: Լամարտիին, «Կիւթէնպէրկի, աշ- խարհիս հոգի տուաւ» բնած է:

Բայց այդ տիեզերահզօղ մեծ մարդը, մարդկութեան այդ մեծ բարերարը, արձան մ'ունենալու համար սպասեց մինչեւ մեր ժի- դարը: Ինչո՞ւ այս երկարատեւ սպերախտու- թիւնը: Ասոր միակ պատճառն էր սպազ-

րութեան գիւտին՝ իրեն կամ ուրիշին վերա- բերիլը տարակոյսի ներքեւ մնալը:

Այս տարակոյսն ալ վարատելու համար մինչեւ ժեզարը վերագաւառելու հարկ չը կայ: Յայտնի է որ Կիւթէնպէրկի Մայանի ազնուական դասէն էր և այդ ժամանակ ազ- նուականաց արգիլեալ էր ձեռարուեստով կամ ձեռաց ու է աշխատութեամբ զբաղիլ: Թե- բեւս ասոր համար Կիւթէնպէրկի չէ ուզած իւր մամուլն արտադրութիւններն ստորագրել: Եւ թերեւս ալ իւր գիւտը բոլորովին աստուա- ծային ներշնչման գործ հաւատալով, անոր պատիւն ալ ամբողջովին Արարչութեան թո- ղուլ խորհած է:

Եւ այդ տարակոյսը՝ մարդկութեան կող- մէն իր այդ մեծ գաւիթն արձան մը նուիրե- լու խորհուրդը մինչեւ մեր դարը յետաձգեց: Կիւթէնպէրկի նուիրումն առաջին արձանը 1827 հոկտ. 5ին կանգնեցաւ Մայանի Ար- ուեստից Բնկերութեան ձեռամբ, Կիւթէն- պէրկի բնակարանին տեղը շինուած «Տպագ- րութեան Տուն»ին բակին մէջ: Այս արձանը քարէ էր:

Երկրորդ արձանը դարձեալ ի Մայանս կանգնեցաւ 1837ին Եւրոպական հանգանա- կութեամբ: Այս արձանը հռչակաւոր դամի- ացի Թօրնվալտսէն քանդակագործին հրաշա- կերուն է, որ Բարիլու մէջ պղնձէ թափուե- ցաւ Քրօշաթիէի ձեռամբ:

1840ին, տպագրութեան գիւտին չորս- հարիւրամեակին առթիւ, Սթրասպուրկի մէջ Տալիտ տ'Անժէի շինած արձանը կանգնուե- ցաւ, որուն մէկ ընդօրինակութիւնն ալ կանգ- նուած է Բարիլու Ազգային տպարանին բակը:

Ուրիշ: Ուրիշ ոչինչ: Հիմա Պ. Հուրի, այդ կարգի խոշոր ձեռակերտներէն աւելի փոք- րիկ, գրասենեկի դարձ լինելու և անմահ Կիւ- թէնպէրկի անունն աւելի ընդհանրացնելու համար պզտիկ արձանիկներ շինել տալ սկսե- ր է, որք անշուշտ աւելի պիտի դնահատուին և մեծ արձաններէն աւելի պիտի ընդհանրացնեն մեծ մարդուն արժանիքը:

Ծ Ա Ղ Ի Կ

Ծագիլը մօրթի հիւանդութիւնն մ'է փո- խադրական ու համաճարակ, որ մեծ կո- տորած կ'ընէ մարդկանց մէջ: Ամէն մար- դու համար բնութեան տուրք մը կը կարծուի այն. ո՛չ հասակի կը խնայէ և ոչ խառնուած- քի, բայց ամենէն աւելի մանկական հասակի մէջ երեւան կուգայ. եթէ աղէկ չհոգածուի՝ սոսկալի գիւղաւածներու և մինչեւ մահուան պատճառ կը լինի: Զգուցուի թէ ի՞նչ պատ- ճառէ յառաջ կուգայ այս հիւանդութիւն, բայց գիտուած է որ միշտ դարնան կ'սկսի, ամառը կը սաստկանայ, աշնան կը սկստանայ ու ձմեռը կ'անհետի: Անգամ մը ծաղիկ հա- նողը պէտք է վախնայ, վստն գի ուշ կամ կանուխ, անտիկալ ժամանակ, պիտի հանէ: Առաջ Եւրոպիոյ մէջ այս հիւանդութիւնը չկայ եղեր. մետաքսներու դարուն մէջ Ա- սիայէն բերուեալ է (1): Ծագիլէն բռնուողը, առջի բերան յոգնածութիւն մը կ'զգայ, գլուխը կը ցաւի, վրան գող ու տաքութիւն կուգայ, երեքը երբեմն կը դեղնի, երբեմն ալ կը մարմնի. վրան շատ շանցիկ, տաքու- թիւնը, մարմնոյն եռքը, մօրթոյն ձգտումը անտանելի կ'ըլլան ու երակը կ'սկսի շուտ շուտ

նետել: Վերջապէս բշտիկները կ'սկսին վերի շրթունքին վրայ, քթին բողբոխքը, կզակին վրայ, վզին ու կուրծքին վրայ երեւիլ, և եր- կու օրուան մէջ բոլոր մարմինը կը ծածկեն:

Ծագիլը թեթեւ կամ նոսր կ'ըսուի, երբ որ բշտիկները քիչ ըլլան ու իրարմէ հեռու, և խիտ կամ ծանր՝ երբ որ անթիւ ըլլան ու կերպով մը իրարու հետ խառնուած: Տակաւ առ տակաւ բշտիկները կ'սկսին իրենց տակի կողմէն լայննալ, գլուխ կը կապեն որուն մէջ թարախ կը լեցուի: Այն առեւն հիւանդին վրայ սաստիկ ջերմ, դող, սրտնեղութիւն, ծարաւ կուգայ, շնչառութեան նեղութիւնը կ'աւելնայ, ստամոքսի, աղեաց, թոքառաջ- քին բորբոքումը վերջին աստիճան կը սասա- կանայ, ու հիւանդը վտանգի մէջ կ'լինայ: Եթէ հիւանդին կենսական գորութիւնը կա- բեցայ այսպիսի բռնութեան դէմ կենալ, թա- րախը կը վազէ, կը թանձրանայ, քոս կը կա- պէ, հիւանդը կ'սկսի սաստիկ քերտելով տանջուիլ, անով բշտիկները կը պատուէ, և քոսերը փրցնելով մօրթը խուռնեցնով ու կա- պուտ շնչելով կամ նշաններով կը լեցնէ, որ բոլոր կենացը մէջ այս հիւանդութեան սոս- կալի նշանները կը ձգեն, որով և անձը ծաղ- կաւէր կ'ըսուի: Թէ որ ծաղիկը խիտ ըլլայ, բոլոր գործարանաց ալ մեծ միաս կրնայ տալ, և ամէն տեսակ երկարատեւ հիւանդութիւն կրնայ յառաջ գալ անկից:

Ծագիլը դարմանելու համար ամէն բանէ յառաջ ջանալու է ներքին բորբոքումը մեղ- մացնել: Հիւանդին հարկաւոր է հանդստու- թիւն և կերակուրներէ սաստիկ զգուշութիւն. ձմեռը՝ դողին ատենը՝ տաք բնակիք տալու է, և ամառը՝ դողին ետքը՝ պաղ. պաղած տեղը բարեխառն ու միակերպ տաքութիւն պիտի ունենայ, գրեթէ պէտք է տալ, ոտքերն ու թեւերը տաք ջրի մէջ դնել, թեւէն ար- խն առնել՝ թէ որ թոքը կամ ուղեղը նե- ղութիւն քաշեն, փորին վրայ կամ ստամոք- սին գոգաւոր տեղը տպուկ գնէլ՝ ընդերաց բորբոքումը քաշելու համար, ահաւասիկ ա- սոնք են ծաղիկին դէմ դնելու ամենէն պատ- շաճ ու բժշկութեան ալ ցուցուցած դարման- ները: Մարդու տարիքը սրտի քիչ է, այն- չափ ալ այս հիւանդութիւնը թեթեւ կ'ըլլայ:

Ն Մ. Է.

ՀՈՂԸ ԵՒ ՀՈՂԱԳՈՐԾԸ

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՀՐԱՀԱՆԳԻ ԴԵԿՏ. ԱՄՍՈՅ

Յրտի և ձիւնի կարագետն է այս ամիսը. պարտեղները արդէն մերկացած են իրենց գեղեցկութիւններէն և բնութիւնը կարծես կը քնանայ: Պարտիզպանին այնպէս կ'երեւի թէ՛ իրեն համար ալ եկած է այլ ևս հանգստի ժամանակը: Սխալ, տակաւին աւելի կարե-ւոր և անհրաժեշտ պէտքեր կան հոգալու: Հիմա է պարտիզին գործիները աչքէ անցնե- լու ժամանակը: Ամէն ժիր մշակ պէտք է հսկէ անձրեւներէ և ձիւներէ՝ գոյացած ջրերուն ընթացքին վրայ: Ճամբաներ բանալով դուրս հանել զանոնք և չը թողուլ որ հաւաքուին մնան պարտիզին մէջ՝ հոս ու հոն: Ազը փո- խադրել հոն՝ ուր աւելի պէտք կայ գործա- ծութեան՝ և տարածել զեանին վրայ: Ազը անպակաս ընել մանաւանդ ծառերու արմա- տանց չուրջը, երբ ձիւն կուգայ: Թոթիկը և վար ձգել այն սառույցներն որք ծառերու ճիւղերուն վրայ կախուած կը մնան: Խնամօք

(1) Ուրեմն սխալ ըլլալու է այն կարծիք թէ «Ծա- գիլը ամէն մարդու համար բնութեան տուրք է». եթէ ո՛չ, առաջ ալ Եւրոպիոյ բնակչաց մէջ գոյութիւն պիտի ունենար այդ հիւանդութիւնը. Ծ. ԽՊԲ.

աւելլ նաեւ փառակազմ մտնկերու վրայ ծանրացող ձիւներն:

ԲԱՆՁԱՐԵՂԻՆՍՅ ՊԱՐՏԵՁ. — Նախնա-
կան աշխատութիւններու պէտք կան հոս:
Թաղել, հերկել, աղբ ցանել: Քանդել հին
քնարանները (couches) անոնց տեղ նորեր կազ-
մելու համար: Եթէ նորիք (թուրֆանտա) ու-
նիք, խնամք տարէք ապահովելու զանոնք
ցուրտէն՝ խաղիքով կամ բնափր յարգով: Այս
ամսոյ մէջ բաց գետնի վրայ ձգելու չէ բնաւ
Պրիւսիի կամ Միլանի կազմութիւն, քօլորու-
քէն (բազորչիւն), հաւաքածանէն, սպաննախէն,
քեղակարտէն, թրթնջուկէն (գուզու գուզազը)
և ազատքեղէն (մաղտանտա) զատ և ոչ մէկ
կանաչեղէն: Եթէ օգերը ներին, ցերեկ ատեն
մերթ բնոյ մերթ բացէք կանկարներու (շնկի-
նար) սպակեաց չրջանակները: Այս աշխա-
տութիւնը ներելի չէ սակայն գիշերուան հա-
մար, որովհետեւ ցուրտը աւելի վնասակար
կ'ըլլայ այդ ժամանակ: Երբ ցուրտերը երթա-
լով աւելի խոտանան, պէտք է խաղիքով և
յարդով ծածկել նաեւ բաց գետնի վրայ գրտ-
նուող վերայիւնալ բոլոր կանաչեղէններն. ա-
ռանց մոռնալու սակայն օդ տալ անոնց, ամէն
անգամ երբ ժամանակը յարմարութիւն ցոյց
կուտայ: Ընդակազմութիւնը (զարնապիթ) այն-
պէս հսկեցէք, ինչպէս որ կը հսկէք կրակին
վրայ եղած կաթը: Լաւ ուշադրութեան, սե-
ւական արթնութեան կը կարօտի այս տունկը:
Սառոյց մը, եղեամ մը, ձիւնի բուռն միջիկ
մը կրնայ մէկ վայրկեանի մէջ ամէն բան ոչըն-
չացնել: Հսկեցէք նաեւ գետնափոր շտեմարան-
ներու մէջ առնուած կանաչեղէններուն վրայ
և ջանացէք որ փոստիւնը չլցնայ անոնց մէջ:
Ամէն պարագայի մէջ, մի մոռնաք սա ճնար-
տութիւնը թէ՛ պարտիզպանութիւնն ալ տե-
սակ մը դատարարակութիւն է, և պղտիկ
անխօսութիւն մը կրնայ ի վտանգի ենթար-
կել ձեր բոլոր յոյսերն:

ԾԱՌԱՍՏԱՆՔ. — Շարունակեցէք յապա-
ւել (հարկ չկայ կրկնել թէ՛ միշտ այն ատեն,
երբ օգերը յարմար են) խնամքներն ու
տանձնիւններն: Յապաւելեցէք մանաւանդ. դա-
նոնք, որք մացառուտ են: Այս ամսոյ մէջ
քանի մը անպտուղ ծառերէ զատ ուրիշ ու է
նոր ծառ չտնկուիր: Մեր երկրորդ շատ բն-
դարձակ է, հետեւաբար «չտնկուիր» բառին
վրայ պէտք չէ որ ժիր մշակ մը ձեռքերը ծալ-
լէ նստի: Արդէն տարւոյս առաջին ամսոյն
մէջ գրեցի և գարձեալ աւելորդ չեմ համարեր
կրկնել թէ՛ ու է տունկի մը համար գետնին
ունեցած յարմարութիւնը կամ անյարմարու-
թիւնն որոշելու միակ միջոցը փորձն է: Մեր բն-
դարձակած աւալ կայսրութեան մէջ կան շատ
տեղեր, յորս կրնան, նոյն խոլ այս ամսոյ մէջ
ալ, տնկուել հաղարջի (ֆրէնք իւզիւմիւ) և
արքայամորի (զմաուլա) տունկերն: Ուստի
փորձեցէք և կը յուսամ որ կ'օգտուիք:

ԾԱՌԱՍՏԱՆՔ ՊԱՐՏԵՁ. — Այն աշխատու-
թիւններն զորս թուեցի բանջարեղինաց պար-
տիզին համար, կարեւոր են նաեւ այս պար-
տիզին համար: Վերջին երկու ամիսներուն
մէջ գրեցիք արդէն թէ՛ այլ ևս ներելի չէ
գուրսը ու է ծաղկատունկ մը թողուլ: Ուս-
տի, եթէ զանոնք ջերմանոցներու մէջ առած
էք, ձեր ուշադրութիւնն մի պահաք նաեւ հոն:
Բարեխառն վիճակի մէջ պահեցէք զայն և,
եթէ օդը տաք ու գեղեցիկ է, ապակեաց
չրջանակի պատուհանները մէկ մէկ քիչ բա-
ցէք որ օդը փոխուի: Զօրաւոր ցրտերու ժա-
մանակ բուսական չէ ջերմանոցը տաքցնել.
պէտք է յարգապատ մ'ալ ունենալ, ծածկե-
լու համար զայն ապակեաց չրջանակին վրայ:

Ահաւասիկ, տարւոյն վերջին ամսոյն հետ
հոս կը լինայ մեր «Հողը և Հողագործը» որ
որչափ ալ թերի դործ մը եղած ըլլայ, կը
յուսամ որ կրնայ գովելի համարուել. որովհե-
տեւ, եթէ չեմ սխալիր, հացի և ջուրի չափ
կարեւոր եղող գիտութեան այս ճիւղին վրայ
առաջին անգամն ըլլալով — մեր մէջ — ա-
նարժանարար ևս նետուեցայ և վերջերս ու-
րիշներ — աննախանձ ողւոր կ'ըսեմ — հե-
տեւող միայն եղան:

Յ. Մ. ԱՋՆԱԻՈՐԵԱՆ

ԱՌՏՆԻՆ ԳԻՏԵԼԻՔ

ՄՈՒԿԵՐՈՒ արշաւանքը կուզէք արգիլել.
վայրի անանուխ (նանէ) ցանեցէք այն տեղերն
ուրիշ էր փառազիւք վանել զանոնք:

ԿԱՆԹԵՂԻՆ լոյսն աւելի փայլուն ընել կ'ու-
զէք, առանց բնաւ աւելցնելու այրելի նիւ-
թին (բուսական իւղ կամ հանքային իւղ և
կամ գինեւոյ ողի) սպառումը: Կանթեղին մէջ
գործածութիւնը պարտաւոր նախ և առաջ քա-
ցախի մէջ գրէք և թողուցէք որ աղէկ մը
ծծէ. յետոյ չորցուցէք այնպէս որ բնաւ խո-
նաւութեան հետք չը մնայ վրան:

ԳԱՆԱԿՆԵՐԸ արելու համար, կէս ժամու-
շափ պէտք է զանոնք ջուրը դնել՝ որուն մէջ
մէկ կամ երկու բուռն խոհանոցի աղ ձրգ-
ուած ըլլալու է. յետոյ պէտք է քսել զանոնք
քարի կամ պողպատի վրայ: Այս եղանակը
գէշ դանակներուն աղէկ կուգայ, աղէկ դա-
նակներուն ալ բնաւ չը մնասեր: Յարմարայի մէկ
քանի դաւառաց մէջ, երկրագործք՝ իրենց
կէս օրուան հանգստեան միջոցին՝ աղի ջրոյ
մէջ կը թողուն իրենց մանգաղները:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԻՔ

ՊԷՆՁԻՆԻ դործածութեան ժամանակ ձեռք
առնուելիք նախադուռութիւնք. — Երբ պէն-
դինը կը գործածենք առանց կարեւոր եղած
զգուշութիւններն ընելու, կ'ենթարկուինք
շատ վտանգներու: Շատեր չեն ուզեր հա-
կրնալ թէ, այս նիւթ ծանր արկածներու
պատճառ եղած է: Երկու վտանգ կայ որոցմէ
զգուշանալ պէտք է. պայթիւնը և կրակը:
Երկուքն ալ յառաջ կուգան մի և նոյն պատ-
ճառէ, որ է հեղուկին ծայր ատոման լու-
ծականութիւնը: Պէնդինը կ'եռայ 40 աստի-
ճան տաքութեամբ, և առողջապահիկ սե-
նեկի մը տաքութեան սովորական աստիճանին
մէջ (15 ու կէս)՝ գործելի կ'արձակէ: Այս
գործընթաց, աստիճանաւ մը օդին հետ խառ-
նուելով, կը կազմէ խառնուրդ մը որ ուժգին
պայթիւն մը յառաջ կը բերէ, երբ բոցի հան-
դակ: Պէնդինի գործընթաց, երբ օդին մէջ խառ-
նուած չէ, պայթիւն յառաջ չը բերէր, բայց
կրնայ բռնկիլ: Տաք սենեկի մը մէջ՝ որ և է
լոյսի մը քով բերանը բաց թողուած պէնդինի
շիւ մը՝ հաւանականաբար անհաճոյ գիպուածի
մը տեղի պիտի տայ:

Միայն ցերեկ ժամանակ պէտք է գործա-
ծել պէնդին և կարելի եղածին չափ այնպիսի
սենեկի մը մէջ ուր կրակ չը կայ:

ԲԺԻՇ ԿՆԵՐՈՒՆ

Անգղիացի բժիշկ մը, բժշկական ժողովոյ
մը մէջ բժշկական արուեստին կիրառման
վրայ խօսելով, այսպէսով է բժիշկները որ
անդուշտութեամբ շատերու մահուան պատ-
ճառ կը լինին, հակառակ իրենց պաշտօնին:
Թուելէ յետոյ տարափոխիկ և անվստահ
հիւ-
ւանդներու յաջորդաբար այցելելէ յառաջ եկած
սոսկալի հետեւանքն, կը խնդրէ թախանձա-
գին իւր պաշտօնակիցներէն որ հարկ եղած
զգուշութիւնները ձեռք առնեն՝ համաճա-
րակներ տարածելու ամբաստանութիւնէն ազա-
տելու համար: Կը խրատէ շատ քիչ կենալ
տարափոխիկ հիւանդութեանէ մը վարակուողի
քով և հարկ եղած հրահանգները դուրսը,
դրանք մէջ տալ: Երբեք թոյլ չը տալ այդ
կարգի հիւանդի մը քովէն եկող անձին՝ նա-
խասենեկին մէջ իրենց կարգին սպասող հի-
ւանդներուն և այլոց մէջ մտնել և դուրս հա-
ղորակել անոնց հետ: Այդպիսի հիւանդի մը
այցելելէ յետոյ, անմիջապէս հազուատները փո-
խելու է, և զգուշանալու է լուսացուելէ ա-
ռաջ իւր զաւակաց հետ յարարելութեան
մտնելէ:

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

Պէն, Պէն և ձեռքաւորութիւն — Կա-
մուրջներով Ասիան եւրոպայ (Վոսթորի վրայէն), Եւ-
րոպան Աֆրիկէի (Ճիպրաթաւն) և Յիւստան Անգլիոյ
(Մանչէն) կցուել ինչ տաղանակներ ու խորհուրդներ
կան: Ն'ըսուի թէ Վոսթորի կէս ճամբուն վրայ կը
գտնուի այդ նեղուցին ամենէն նեղ մասը, որ 2600
մեդր լինելով, կարելի պիտի լինի հոն կամուրջ մը եր-
կարագէլ քանի որ Վոսթորի Յոթը կամուրջը ասոր
գրեթէ կրկին երկայնութիւնն ունի, այս կամուրջին
շնորհիւ Աֆրիկանուպոլսոյ երկաթուղին պիտի կրնայ
երկարիկ մինչև Եփրատոյ փոխուրը և ի Պաղատա:

Ուսանող խնայք. — Վիճակագրութիւն մը ցոյց կու-
տայ որ ի Յիւստան 129 կանայք բժշկութիւն կ'ու-
սանին, 2 կին երաւագիտութիւն, 29՝ գիտութիւն,
249՝ գրականութիւն և 14 հատը գեղագործութիւն,
գումար 423, որոց 285ը՝ Յիւստանի են, 112ը՝
Ռուս, 8ը՝ Ռումինացի, 5ը՝ Անգլիացի, 3ը՝ Ամերի-
կացի, 2ը՝ պուլկար, 2ը՝ Սերպ, 2ը՝ իտալացի, 2ը՝
գերման և 2ը՝ Ալգերացի:

Օյերս հաւելք. — Ամերիկացիք սկսած են բոժո-
ժաւոր օձերը որսալ: Օձին փորէն հաւկիթը առնելով
իւղ մը կ'արտադրեն որ յօգացաւի և ջրացաւի գէմ
կը գործածուի. այս գեղի մի ունկին կ'արժէ 125-150
ֆրանք:

Չորսերս հաւելք. — Չրանք թէ հրաշքներու
գարուն մէջ չենք ապրիւր. անկիւնական լրացիւր մը կ'ըսէ
թէ նաւագետ ճ. Քրիսթիանաւն 59մ, 75 ծովուն խորը
իջած, և հոն 20 վայրկեան կ'ըցած է մնալ:

Փիւլերս Բաւելք. — Մի բանի ամիս յառաջ Պերլին
բերած են 3 տարեկան փիղ մը, որ իր տեսակին թը-
ղակը կրնայ համարուել 90 տնթիմեզը բարձրու-
թիւն, 1մ, 10 հասակի երկայնութիւն և 78 քիւծ
ծանրութիւն ունի, մինչդեռ փիղ մը ծանրութիւնը
մինչև 3500 քիւծ կը լինի:

Փոլիսի Բաւելք. — Գրաւարեան հետազոտներ և քե-
րականներ կը սիրեն բազմազան բուսերը. գերենք կը
շնորհաւորենք, և աւելի օգտուելով կը ներկայա-
ցնենք իրենց սա միակ բուսը «paramercuriodifeni-
lenetrametilmercuriodiammonio», զոր յօրինած
է իտալացի Պ. Սիամիան, իւր գտած քիմիական մի
բաղադրութիւնը անուանելու համար:

Ճոճակ երկուշաբթիք. — Հաշուուած է որ 1890ին
ի ճոճակ 864 անգամ երկրաշարժ պատահած է. կե-
րեւի որ այս տարի աւելի բազմաթիւ պիտի լինի յերկ-
րաշարժներու պատճառաւ կազմուած հրաբուխներն
ալ որք շատ են, արեւածագի կայսրութիւնը աղե-
տալի վայր մը կ'ընեն. երկու նշանաւոր երկրաշարժեր
զոհ եղած են. կառավարութիւնը քննութեան համար
զանոնք զրկած էր այն լեռն ուր հրաբուխք կը կազ-
մուէին, երբ այս երկու դժբաղդք յուսիս 7ին կ'սկսին
լեռան վրայ բարձրանալ, յանկարծ նոր պայթում մը
և քարերու անձրեւ մը կը պատահի. փախուստը ան-

մերիկեան Սիլվանս դրամատուհան, որ ասկէ առաջ Մէլանիկ-Մանասթըրի երկաթուղւոյ մենաշնորհը խնդրած է, մասնակից է նոյն ընկերութեան:

— Կայս. կառավարութիւնն արտօնած էր որ Օսմանեան հպատակները կառավարութեան սեպհական անտառներէն ձրիաբար կտրեն այն ատաղձները զորս պիտի գործածեն առեւտրական նաւերու շինութեան: Արդ, անտառաց, հանքաց և երկրադործութեան նախարարութիւնը նկատելով որ այլ և այլ տեղերու մէջ գեղծումներ կը գործուին, գրած է անտառաց պաշտօնականներուն որ յետ այսորիկ նոյն նախարարութեանէն արտած արտօնագիրը չունեցող անձանց թոյլ չտան ասաղձ կտրելու:

— ՆԵՐՔԻՆ գործոց նախարարութիւնը հազարդած է որոց որ անկ է հետեւեալ որոշումները ծխախոտի մաքսախոյսերու նկատմամբ: Գիւղաքաղաքներու և գիւղերու մէջ ծխախոտի մաքսանկէղութիւն ընդունելու առանձնէր յատուկ տուեմարի մը մէջ պիտի արձանագրուին. ասոնք զատ զատ տեղական կառավարութեան կողմէ կոչուելով անդու խրատներ. պիտի ըլլան իրենց՝ հրաժարելու այդ գրաւումէն, որուն հետեւանքն է կա՛մ մարդասպան ըլլալ, կա՛մ սպաննուիլ, կա՛մ բանտարկուիլ և վերջապէս անել ճամբայ մ'է. նոյնպէս իրենցմէ ստորագրութիւն և երաշխաւոր պիտի առնուի այլ ևս այդ գործին մէջ չգտնուելու համար. անոնք որ չեն կարող այդ եղանակաւ սպառնալով իւր մը տալ, որը երկու անգամ առտու իրիկուն գիւղաքաղաքացի մէջ տեղական կառավարութեանց զիմելով իրենց ներկայութիւնը պիտի հաստատեն: Գիւղի մէջ բնակողներն ալ ամեն օր մուխ-թարնեան պիտի ներկայանան և արտօնութիւն չառած տեղ չպիտի կրնան երթալ: Տեղական կառավարութիւնք և Բէթիւ պաշտօնեայք պիտի հսկեն այդ անձանց արարքներուն վրայ: Մաքսանկէղութեան գործին մէջ յատուկ տեղներուն համար օրինաց արամագրութիւնք ի գործ պիտի դրուին: Այս դրութիւն այլ և այլ տեղերու մէջ փորձուելով յաջող արդիւնք մը ունեցած է:

— 30 տարի առաջ ի Կալիֆորնիա վախճանեալ բնիկ Պոլսեցի Բէխտեան Մանուկ անուն անձն բաւական մեծ հարստութիւն մը թողած է, որ այժմ բաղադրեալ տոկոսով մէկ միլիոն անդլ. ոսկւոյ կը հասնի: Ժառանգորդք կը պատրաստուին մեկնիլ Պոլսէն՝ տիրանալու համար այդ գումարին:

— Նահանգացի մէջ գաղլական ախալ յատուկ հիւանդանոցներ կառուցուելու խորհուրդ կայ:

— Հաֆիքի (Սերաստիա) գայմաբամ Մահմուտ Նէտիմ էֆ. գաղապարներ պիտի ենթարկուի:

— Գարաբիլիէի Անթապ գիւղաքաղաքը հետադրատուն մը հաստատուած է:

— Այսըն նահանգի սե. ու. գեղին չամիչին կենդիւնարէն օրթալուծի ջնջման համար առնուած 20 փարան այս տարի չը պիտի առնուի:

— Զիթապուտզի հունձքն Մուսանիաի և Կէմէլիկի մէջ 3 միլիոն օխա եղած է այս տարի: Գինն է օխան 55 դր., 70 փարայ:

— Անտառաց վարժարանին չըջանաւարտներէն Աւետիս էֆ. Գոթթամուհի և Երուանդ էֆ. Ատարապար գրկուած են:

— Հանրային Պարտույ վարչութեան քարտուղարներէն Պ. Քիւրնէի կողմէ հրատարակեալ վիճակագրութիւն մը հետեւեալ տեղե-

կութիւնները կը հազարդէ Իւլազի, Կէօր-տիւսի, Գուլայի և Տէմիրճի գաւառակներու մէջ պատրաստուած գորգերու և կապերուն վրայ: Այդ գաւառակներէն Իւլազի մէջ տարեկան 445000 քառակուսի մեդր կը պատրաստուի, որ 169000 ոսկւոյ չափ արդիւնք մը կ'ունենայ: Կէօրտիւսի արտածութիւնն է հարիւր հազար քառակուսի մեդր և արդիւնքը 49000 ոսկի: Տէմիրճիէն՝ 45000 քառակուսի մեդր և արդիւնքը՝ 23000 ոսկի. իսկ Գուլային՝ 63000 քառակուսի մեդր և արդիւնքը՝ 37500 ոսկի: Գերմանիոյ մէջ 5600 ոսկինոց կ'ապուի, Ամերիկայի մէջ՝ 52000, Անգլիոյ մէջ 117300, Ֆրանսայի մէջ 53800, Աւստրիոյ ու Հունգարիոյ մէջ 19000 և Սլաւոնիոյ, Յունաստանի, Իտալիոյ ու Ռումանիոյ մէջ 13 հազար վեց հարիւր:

Իւլազի կապերուն երես ստորին տեսակի իւրաքանչիւր մեդրը 6էն 10 ֆրանքի կը ծախուի և աղիւ տեսակները 15էն 30 ֆրանքի: Միւսներուն ալ ստորին տեսակները 20էն 30 ֆրանքի և աղիւ տեսակները 60էն 100 ֆրանքի:

— Պիլճիկի մէջ շերամբոյժերու մրցման քննութիւն կատարուելով տասնչորս մրցողներէ եօթը մրցանակ տաւած են: Ասոնք են Քերուլէ ու ընկերը Մատրիտի, որք տաւած են 700 դրուշ արծող մանրադէտ մը և 1400 դրուշ դրամական պարգեւ, և Էվանիկլոս՝ որ տաւած է 500 դր. արծող մանրադէտ մը ու 1400 դր. դրամական պարգեւ. իսկ միւսները՝ Սօքրատի ու ընկերը Անասթաս, Սիմալի Այվազօղլը, Թումաճեան և Տիգրան Մէֆէրաճ, 1500էն 1300 դր. դրամական պարգեւ 500էն 400 արծող մանրադէտ:

— Մաքսային վերատեսչութիւնը հետեւեալ հրահանգն ուղղած է գաւառացի մաքսային տեսչութիւններուն, ծովու ճամբով օտմ. մէկ նաւահանգիստ մը ուրիշ նաւահանգիստ մը փոխադրուած ուստիսներու մաքսատուրքին ջնջման առթիւ, որ որոշուեցաւ վերջերս:

Առաքողները ձրիաբար պիտի ոտանան արտօնագիր մը, բայց պարտաւոր պիտի ըլլան իրենց ապրանքը ճամբայ հանած նաւահանգիստին մաքսատուն մէջ գումար մը աւանդ թողուլ, իր երաշխաւորութիւն թէ օտար նաւահանգիստ մը չպիտի զրկեն զայն: Այդ գումար ետ պիտի գարձուի իրենց, երբ ցոյց տան ժամանման տեղւոյն մաքսատուն վաղադիրք: Եթէ աւերանքը նշանակուած էն տարբեր օտմ. նաւահանգիստ մը գրկուած է, աւանդ թողուած գումար այն ատեն միայն տիրոջը պիտի դարձուի, երբ սա ցոյց տայ ժամանման նաւահանգիստի մաքսային տեսչութեան պատճառարանաւ մէկ վաղադիրք:

— Դատական նախարարութիւնը գրած է Խարբերդի վերաքննիչ ատենի ընդհանուր գաղապարին՝ գաղապարներ ենթարկել Մալթիոյ նախնական գաղապարներ նախորդ անգամներէն Հաճի Իպրահիմ էֆէնային, որ օրինաց հակառակող ընթացից մէջ գտնուած է:

— «Սադաճ»ի մէջ կը կարդանք. — Ձեռնհաս իշխանութեան և Բաղէշի կուսակալութեան միջեւ բանակցութիւնը կատարուած են՝ վաշխառու սեղանաւոր Իսքէնալը Պէշիքեանի, Խաչիկի և ընկերացը նկատմամբ, որք նոյն նահանգի գիւղերու ժողովրդեան փոքր քանակութեամբ գրամներ փոխ տալով, անոնց բնակարանները, տրտերն ու արջաւները գրաւած և այլ խարդախութիւններ ի գործ դնելով՝ նոյն գիւղերու ժողովրդեան փնտած են: Բաղէշի մէջ հարկ եղած հարցաքննութիւնը կատարուած լինելով, տեղեկագիրը մայրաքաղաքս զրկուած է:

— Զուրի համար սպանեալիչ մեքենայ մը շինած են նաւային բժիշկ Ֆուատ ու Իպրահիմ պէյերն և մեքենագործ հարիւրապետ Մէհմետ Հիւսէյին էֆէնայի: Փորձը կատարուելով ի ներկայութեան Մովսէյին վսեմ. նախարարին և այլ բարձրաստիճան պաշտօնէից, յաջող արդիւնք ունեցեր է: Այդ մեքենան թէ՛ ջուրը կ'եռացնէ գիտութեան սահմանած ստիճանով, թէ՛ կատարեալ գոյնէ մը կ'անցընէ և թէ՛ ի հարկին ջուրը կը պաղեցնէ որչափ որ ուզուի:

— Սելանիկ-Տէտէ աղաճի երկաթուղւոյ դժերու շինութիւնն սկսած է մէկ քանի տեղերէ:

— Խարբերդի նախնական գաղապարներ անդամ կարգուեր են Հաճի Այի Սալապատ, Ահմետ էֆ. և Գուլումճեան Յակոբ էֆէնայի:

— Կ. Պոլսոյ անդլական գետնային անուաներ է Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան մնայուն խորհրդական Սեր Ֆիլիբ Քըրրի:

— Կարնոյ ամրութեանց համար ամէն տարի Կարնոյ նահանգէն 900, Վանայ նահանգէն՝ 600, Տրապիզոնի, Խարբերդի ու Տիարպէի նահանգներէն 300 ական, ընդամենը 2700 գործաւորք կը պահանջուէին, և այն տեղերն որք գործաւոր չեն տար, խրաքանչիւր անհատի համար 300 ական դրուշ կը վճարէին: Այժմ այս դրութիւն փոխուած լինելով, խրաքանչիւր նահանգէ անուանիք գումարը՝ նոյն նահանգին ընդհանուր արոց համեմատութեամբ հարիւրին քանի փարա որ հաշուուի, նոյն քանակութեամբ պիտի գտնուին տուրքերուն հետ: Ասենէն առաջ ամրութեանց բաժինը պիտի զրկուի գորաբանակին: Ներքին գործոց նախարարութիւնը սոյն որոշումը հազարդած է նոյն նահանգաց:

— Ճիւրանիւր Աչիլէթին Իսհաք անուն աւագակն և իւր ընկերները Եւքօ, Հիւսէյին և Հասո ձերբակալուելով, Մուշ գրկուեր և հոն բանտարկուեր են:

— Պետական Խորհուրդն սկսած է վերաքննել այն վճիռը զոր Սերաստիոյ նահանգին Իտարէի ժողովը տուած էր նահանգին արկղակալ Անդրանիկ էֆէնայի նկատմամբ:

— Մանասթըրի տուեւարական գաղապարներ նախագահ անուանեցաւ Սիւեան էֆէնայի, նախորդ նախագահ տուեւարական գաղապարներն էպիլիէի: Սիւեան էֆ. կատարեց օրինական երդումը:

— Մայրաքաղաքիս ու շրջակայից մէջ (ի բոց առեալ Թարապիտ, Պէշիքեանէ, Մաքրիքէ, Այսթէֆանօս, Գատրքէ, Սիլուստար, Վոսիօրի ախտական եպիսոպոս գիւղերը, Կիլիկիոյ, Մալթիէ, Գարթալ և Բէնտիք), յուսական 70 վարժարաններ կան, որոց 40 բնակչերու և 30 ն աղկանց և որոց մէջ կը յաճախեն 5496 աշակերտ և 5253 աշակերտուհի: Ուսուցչաց և ուսուցչուհեաց թիւն է 294: Ասոնց ամսաթոշակ կը վճարուի տարեկան 2290000 դրուշ: Տարեկան 350000 դրուշ ալ կը ծախուի կառավարչի, անտեսի և այլ պիտոյից համար:

— Ատանայի կուսակալը Մերսինի կողմերը քննական պաշտօնի կ'առնէ:

— Գարաթի և Պիլայի անտառաց ընդհ. քննիչ Պօլոս էֆ. Արաւանիկ պաշտօնանկ եղած է:

— Սելանիկէն կը գրեն թէ, նահանգին համար գրուած տասնօրեայ քարանձինն մեծապէս աղղեր է վաճառականութեան վրայ:

— Պիլայի ու Գարաթի գաղապարացի մէջ 500000 էքթար (10000 ական քառակուսի

մէջը) անտառներ կան, որոցմէ առնուած տուրքերը տարեկան մէկ միլիոն զրուշը կ'անցնին:

— Սալիսի աստիճան արուեցաւ կեսարիոյ գաւառին հաշուակալ Մէհմէտ Նալիֆէֆէնտի:

— Յամիսէի աստիճան՝ Պաղտատի կեդրոնական արկղակալ Յակոբէֆէնտի:

— Զմիւռնիոյ ասուցիքի ընկերութիւնը դրոշմի տուրքը վճարած է՝ իւր գրաւագրութիւն եզրոյ 5 սակինոյ 2000 բաժնեկէտոյ համար:

— Նիկոմիդիոյ պիսկալ-աղարակին մէջ ասպատան մ'ալ պիտի հաստատուի՝ ձիերու սեւին աղնուցման եղանակը ժողովրդեան ուսուցանելու համար:

— Պրուսայի Մանիստ լճին վրայ մեծ կամուրջ մը պիտի շինուի:

— Էրթուրուի (Պրուսա) թաղապետական բժիշկ կարգուած է Տըթ. Գրիգորէֆէնտի:

— Եօզլապա գրկուեցաւ Զինուորական Քըննիչ Յանձնաժողով մը:

— Դեղադործի վկայական աստցան Սարգիս Քէլիճեան և Պօղոս Գալթաքճեան էֆէնտի:

— Զմիւռնիոյ հասած է ցարդ 1035 կողով արկին. անցեալ տարի այդ թիւ հասաւ 3000ի:

— Ադրիանուպօլսոյ Գուլէ-Գարուսու բուսած տեղը կուտուցուած հրդեհի և ժամացոյցի աշտարակին բացումը կատարուած է:

— Էրթուրուի Թափուի նախկին քարտուղարը դործած գերծումներուն համար 5 տարուան բերդարդելութեան և ցիկանս պաշտօնէ գրկուելու դատարարուած է:

— Մուլթանի վարժարանէն այս տարի վկայականով ելած են 33 աշակերտք՝ որոց երեքը հայ են. Սորէնէֆ. Զամճեան, Արտաւազէֆ. Արսուան և Լեւոնէֆէնտի:

Միլլիթի վարժարանէն շրջանաւարտ ելած են 59 աշակերտք՝ որոց մէջ կան երկու հայեր, Արմենակէֆ. Նիկողոսեան և Հմայեակէֆ. Սորուլեան:

— Այտընի մէջ այս տարի բուսային ներկերու մշակութեան ձեռնարկուած է, նկատելով որ հանքային ներկերը թէ՛ մէկ քանի տարիէն կը գունատին և թէ՛ կերպաները կը փայտեն:

— Վանայ Աղբակ գաւառակին նախ Ահմէտ Բաղլաֆէֆ. սպաննուեր է Մուլա Նուհ և Էմին անուն անձանց կողմէ: Ապացոյցները գտնուած լինելով, դատական իշխանութիւնը օրինաց արամադրութիւններն ի գործ դնել ձեռնարկած են ոճրագործաց նկատմամբ որք ձերբակալուած են:

— Իսթընուլիոյնի Հանր. պարտուց վարչութեան տնօրէն կարգուած է Հալիպի տնօրէնութեան քարտուղարի օգնական Յովհաննէսէֆ:

Նիկոմիդիայէն յԱրմաշ ճանրան մեծ պողոտայէն է: Երկաթուղւոյն ճիշդ քովէն կը յառաջանանք, արդէն շուկան անցեր ենք, հետզհետէ շէնքերը կ'սկսին ցանցաւել, կը հասնինք քաղքին ծայրը և կառքը կանգ կ'առնէ:

— Ի՞նչ կայ խաչիկ սղարար:
— «Պաճ»ի փարայ:

Եւ կը յեղեմ որ սղարարութեան ալ, երբ Արմաշ կ'երթայինք, քաղքէն մեկնած կամ հոն վերադարձած առեւն այդ պիտի տուրք մը կը վճարէինք:

Պաշտօնեան կուգայ կառքին քով, կը վճարեմ ու կը շարունակենք մեր ուղին:

Հալիս թէ ճամբայ կ'ենենք կառավարը մեզի կը դառնայ ու իւր ամենէն հանդիսական ձայնովը,

— Է՛, բարի երթա՛ք:
— Ծնորհակալ եմ, դո՛ւն ալ բարի՛ երթա՛ս:

— Ծնորհակալ եմ: Անմիջապէս Իսմայիլ սղան կուգայ կառքին քով:
— Էֆէնտի, ուղո՛ւր օրա:
— Էյվալլահ, սիւղտէ ուղուր օրա:
— Էյվալլահ:

Եւ խնդուք կ'սկսի կառքին մէջ: Ի՞նչ հանդիտական արտադրութիւն է այս: Հարկ կ'ըլլայ բացառել թէ ուղեւորութեանց մէջ սովորութիւն է բարի ճանրորդութիւն մաղթել ամէն անոնց որոց կը հանդիպին, նոյն խի անոնց որք քեզ հետ կը գտնուին: Հին ժամանակներու գեղեցիկ յիշատակ մը գոր նոյն խի մայրաքաղաքին տարեց նաւավարները, հին, բարի մարդիկ, երկիւղածութեամբ կը պահէին ու նաւամացոյցէն հապա հեռացած չէին մոռնար կրկնել քեզ այդ աւանդական բարեմաղթութիւնը:

— Ուղո՛ւր օրա:
Հիմայ ընդարձակ դաշտ մ'է որ կը տարածուի մեր աչքին առջեւ: Արեւմուտքէն Նիկոմիդիան իւր գեղեցիկ ծոցովը, դիմացը Պարտիզակ և Օվաճըզ լեռներու կողին կըրթնած, հոս հոն ցիր ու ցան գիւղակներ և Արեւելքէն լեռներու շղթայ մը որոց վրայ պիտի բարձրանանք երթալու համար յԱրմաշ:

Հեռուէն «գուռնայի» պողտուք մը և «տափուլի» գոռում գոռում մը կը լսուի: Գիւղացիներու բազմութիւն մը լեցուեր, ոմանք հողը կը փորեն, ոմանք պղտիկ սալակներով կը փոխադրեն զայն անդին, և հարցնելով կը հասկնանք թէ այդ աշխատութիւնը կը կատարեն ցամքեցնելու համար՝ այն ճահիճները որք այնքան վնասաբեր եղած են Նիկոմիդիոյ օղին: Որպէս զի աշխատութիւնը ծանր չլայ, երաժշտութիւնը հոս ալ եկեր է, իւր գոռ շէշտերովը դօրացնել զիրենք ու արտապնդել:

— Դա՛նք ընդարձակ դաշտ մ'է որ կը տարածուի մեր աչքին առջեւ: Արեւմուտքէն Նիկոմիդիան իւր գեղեցիկ ծոցովը, դիմացը Պարտիզակ և Օվաճըզ լեռներու կողին կըրթնած, հոս հոն ցիր ու ցան գիւղակներ և Արեւելքէն լեռներու շղթայ մը որոց վրայ պիտի բարձրանանք երթալու համար յԱրմաշ:

Հեռուէն «գուռնայի» պողտուք մը և «տափուլի» գոռում գոռում մը կը լսուի: Գիւղացիներու բազմութիւն մը լեցուեր, ոմանք հողը կը փորեն, ոմանք պղտիկ սալակներով կը փոխադրեն զայն անդին, և հարցնելով կը հասկնանք թէ այդ աշխատութիւնը կը կատարեն ցամքեցնելու համար՝ այն ճահիճները որք այնքան վնասաբեր եղած են Նիկոմիդիոյ օղին: Որպէս զի աշխատութիւնը ծանր չլայ, երաժշտութիւնը հոս ալ եկեր է, իւր գոռ շէշտերովը դօրացնել զիրենք ու արտապնդել:

— Դա՛նք ընդարձակ դաշտ մ'է որ կը տարածուի մեր աչքին առջեւ: Արեւմուտքէն Նիկոմիդիան իւր գեղեցիկ ծոցովը, դիմացը Պարտիզակ և Օվաճըզ լեռներու կողին կըրթնած, հոս հոն ցիր ու ցան գիւղակներ և Արեւելքէն լեռներու շղթայ մը որոց վրայ պիտի բարձրանանք երթալու համար յԱրմաշ:

Հեռուէն «գուռնայի» պողտուք մը և «տափուլի» գոռում գոռում մը կը լսուի: Գիւղացիներու բազմութիւն մը լեցուեր, ոմանք հողը կը փորեն, ոմանք պղտիկ սալակներով կը փոխադրեն զայն անդին, և հարցնելով կը հասկնանք թէ այդ աշխատութիւնը կը կատարեն ցամքեցնելու համար՝ այն ճահիճները որք այնքան վնասաբեր եղած են Նիկոմիդիոյ օղին: Որպէս զի աշխատութիւնը ծանր չլայ, երաժշտութիւնը հոս ալ եկեր է, իւր գոռ շէշտերովը դօրացնել զիրենք ու արտապնդել:

— Դա՛նք ընդարձակ դաշտ մ'է որ կը տարածուի մեր աչքին առջեւ: Արեւմուտքէն Նիկոմիդիան իւր գեղեցիկ ծոցովը, դիմացը Պարտիզակ և Օվաճըզ լեռներու կողին կըրթնած, հոս հոն ցիր ու ցան գիւղակներ և Արեւելքէն լեռներու շղթայ մը որոց վրայ պիտի բարձրանանք երթալու համար յԱրմաշ:

Հեռուէն «գուռնայի» պողտուք մը և «տափուլի» գոռում գոռում մը կը լսուի: Գիւղացիներու բազմութիւն մը լեցուեր, ոմանք հողը կը փորեն, ոմանք պղտիկ սալակներով կը փոխադրեն զայն անդին, և հարցնելով կը հասկնանք թէ այդ աշխատութիւնը կը կատարեն ցամքեցնելու համար՝ այն ճահիճները որք այնքան վնասաբեր եղած են Նիկոմիդիոյ օղին: Որպէս զի աշխատութիւնը ծանր չլայ, երաժշտութիւնը հոս ալ եկեր է, իւր գոռ շէշտերովը դօրացնել զիրենք ու արտապնդել:

— Դա՛նք ընդարձակ դաշտ մ'է որ կը տարածուի մեր աչքին առջեւ: Արեւմուտքէն Նիկոմիդիան իւր գեղեցիկ ծոցովը, դիմացը Պարտիզակ և Օվաճըզ լեռներու կողին կըրթնած, հոս հոն ցիր ու ցան գիւղակներ և Արեւելքէն լեռներու շղթայ մը որոց վրայ պիտի բարձրանանք երթալու համար յԱրմաշ:

Հեռուէն «գուռնայի» պողտուք մը և «տափուլի» գոռում գոռում մը կը լսուի: Գիւղացիներու բազմութիւն մը լեցուեր, ոմանք հողը կը փորեն, ոմանք պղտիկ սալակներով կը փոխադրեն զայն անդին, և հարցնելով կը հասկնանք թէ այդ աշխատութիւնը կը կատարեն ցամքեցնելու համար՝ այն ճահիճները որք այնքան վնասաբեր եղած են Նիկոմիդիոյ օղին: Որպէս զի աշխատութիւնը ծանր չլայ, երաժշտութիւնը հոս ալ եկեր է, իւր գոռ շէշտերովը դօրացնել զիրենք ու արտապնդել:

— Դա՛նք ընդարձակ դաշտ մ'է որ կը տարածուի մեր աչքին առջեւ: Արեւմուտքէն Նիկոմիդիան իւր գեղեցիկ ծոցովը, դիմացը Պարտիզակ և Օվաճըզ լեռներու կողին կըրթնած, հոս հոն ցիր ու ցան գիւղակներ և Արեւելքէն լեռներու շղթայ մը որոց վրայ պիտի բարձրանանք երթալու համար յԱրմաշ:

Հեռուէն «գուռնայի» պողտուք մը և «տափուլի» գոռում գոռում մը կը լսուի: Գիւղացիներու բազմութիւն մը լեցուեր, ոմանք հողը կը փորեն, ոմանք պղտիկ սալակներով կը փոխադրեն զայն անդին, և հարցնելով կը հասկնանք թէ այդ աշխատութիւնը կը կատարեն ցամքեցնելու համար՝ այն ճահիճները որք այնքան վնասաբեր եղած են Նիկոմիդիոյ օղին: Որպէս զի աշխատութիւնը ծանր չլայ, երաժշտութիւնը հոս ալ եկեր է, իւր գոռ շէշտերովը դօրացնել զիրենք ու արտապնդել:

— Դա՛նք ընդարձակ դաշտ մ'է որ կը տարածուի մեր աչքին առջեւ: Արեւմուտքէն Նիկոմիդիան իւր գեղեցիկ ծոցովը, դիմացը Պարտիզակ և Օվաճըզ լեռներու կողին կըրթնած, հոս հոն ցիր ու ցան գիւղակներ և Արեւելքէն լեռներու շղթայ մը որոց վրայ պիտի բարձրանանք երթալու համար յԱրմաշ:

Հեռուէն «գուռնայի» պողտուք մը և «տափուլի» գոռում գոռում մը կը լսուի: Գիւղացիներու բազմութիւն մը լեցուեր, ոմանք հողը կը փորեն, ոմանք պղտիկ սալակներով կը փոխադրեն զայն անդին, և հարցնելով կը հասկնանք թէ այդ աշխատութիւնը կը կատարեն ցամքեցնելու համար՝ այն ճահիճները որք այնքան վնասաբեր եղած են Նիկոմիդիոյ օղին: Որպէս զի աշխատութիւնը ծանր չլայ, երաժշտութիւնը հոս ալ եկեր է, իւր գոռ շէշտերովը դօրացնել զիրենք ու արտապնդել:

— Դա՛նք ընդարձակ դաշտ մ'է որ կը տարածուի մեր աչքին առջեւ: Արեւմուտքէն Նիկոմիդիան իւր գեղեցիկ ծոցովը, դիմացը Պարտիզակ և Օվաճըզ լեռներու կողին կըրթնած, հոս հոն ցիր ու ցան գիւղակներ և Արեւելքէն լեռներու շղթայ մը որոց վրայ պիտի բարձրանանք երթալու համար յԱրմաշ:

Կառքին ցնցումներէն փոքր ինչ հանգըստանալու համար կ'իջնենք վար և «չարտախ»ին տէրը կը փութայ սուրճ հրամցնել մեզ: Քիչ յետոյ կը հասնի ուրիշ «չէրքէդ» մը, ձիաւոր, որ Արմաշ կ'երթայ: Կ'իջնէ ձիէն բայց մինչև որ Իսմայիլ Աղան հրաման չտար, չպնդէր, չուզէր նստիլ: Յետոյ կը հասկնամ որ մեր առաջնորդը Պէյի մը պաւակ է եղեր. անոր համար միւս «չէրքէդ»ը կը յամառէր սուրբ վրայ կենալ, որպէս զի յարգանաց պահապանութիւն մը գործած չըլլայ: Եւ կը խորհիմ թէ մեզմէ շատեր, մայրաքաղաքացի, այդ գեղջուկներէն քաղաքավարութեան դաս առնելու պէտք ունինք սորվելու համար թէ ինչպէս պէտք է կենալ մեզմէ մեծերուն առջեւ, ինչ զիրքով նստիլ և ինչ ձայնով խօսիլ: Մենք շատերս ինքզինքնիս ամենուն հաւատար ենթադրելու ամբարտաւանութիւնն ունինք. ո՛չ կրօնաւորը պատկառանք կ'ազդէ մեզ, ո՛չ ծերունւոյն ճերմակ մօրուքը, մեզ համար ո՛չ մեծ կայ, ոչ պղտիկ, ամէնքս հաւատար ենք. մեզին նկատմամբ յարգանքը ծաղրելի տկարութիւն մ'է, ակնածանաց արտայայտութիւն մը՝ դժուար սարկութիւն: Մենք լուսաւորեալ ենք. . . .

— Կառքին ցնցումներէն փոքր ինչ հանգըստանալու համար կ'իջնենք վար և «չարտախ»ին տէրը կը փութայ սուրճ հրամցնել մեզ: Քիչ յետոյ կը հասնի ուրիշ «չէրքէդ» մը, ձիաւոր, որ Արմաշ կ'երթայ: Կ'իջնէ ձիէն բայց մինչև որ Իսմայիլ Աղան հրաման չտար, չպնդէր, չուզէր նստիլ: Յետոյ կը հասկնամ որ մեր առաջնորդը Պէյի մը պաւակ է եղեր. անոր համար միւս «չէրքէդ»ը կը յամառէր սուրբ վրայ կենալ, որպէս զի յարգանաց պահապանութիւն մը գործած չըլլայ: Եւ կը խորհիմ թէ մեզմէ շատեր, մայրաքաղաքացի, այդ գեղջուկներէն քաղաքավարութեան դաս առնելու պէտք ունինք սորվելու համար թէ ինչպէս պէտք է կենալ մեզմէ մեծերուն առջեւ, ինչ զիրքով նստիլ և ինչ ձայնով խօսիլ: Մենք շատերս ինքզինքնիս ամենուն հաւատար ենթադրելու ամբարտաւանութիւնն ունինք. ո՛չ կրօնաւորը պատկառանք կ'ազդէ մեզ, ո՛չ ծերունւոյն ճերմակ մօրուքը, մեզ համար ո՛չ մեծ կայ, ոչ պղտիկ, ամէնքս հաւատար ենք. մեզին նկատմամբ յարգանքը ծաղրելի տկարութիւն մ'է, ակնածանաց արտայայտութիւն մը՝ դժուար սարկութիւն: Մենք լուսաւորեալ ենք. . . .

— Կառքին ցնցումներէն փոքր ինչ հանգըստանալու համար կ'իջնենք վար և «չարտախ»ին տէրը կը փութայ սուրճ հրամցնել մեզ: Քիչ յետոյ կը հասնի ուրիշ «չէրքէդ» մը, ձիաւոր, որ Արմաշ կ'երթայ: Կ'իջնէ ձիէն բայց մինչև որ Իսմայիլ Աղան հրաման չտար, չպնդէր, չուզէր նստիլ: Յետոյ կը հասկնամ որ մեր առաջնորդը Պէյի մը պաւակ է եղեր. անոր համար միւս «չէրքէդ»ը կը յամառէր սուրբ վրայ կենալ, որպէս զի յարգանաց պահապանութիւն մը գործած չըլլայ: Եւ կը խորհիմ թէ մեզմէ շատեր, մայրաքաղաքացի, այդ գեղջուկներէն քաղաքավարութեան դաս առնելու պէտք ունինք սորվելու համար թէ ինչպէս պէտք է կենալ մեզմէ մեծերուն առջեւ, ինչ զիրքով նստիլ և ինչ ձայնով խօսիլ: Մենք շատերս ինքզինքնիս ամենուն հաւատար ենթադրելու ամբարտաւանութիւնն ունինք. ո՛չ կրօնաւորը պատկառանք կ'ազդէ մեզ, ո՛չ ծերունւոյն ճերմակ մօրուքը, մեզ համար ո՛չ մեծ կայ, ոչ պղտիկ, ամէնքս հաւատար ենք. մեզին նկատմամբ յարգանքը ծաղրելի տկարութիւն մ'է, ակնածանաց արտայայտութիւն մը՝ դժուար սարկութիւն: Մենք լուսաւորեալ ենք. . . .

— Կառքին ցնցումներէն փոքր ինչ հանգըստանալու համար կ'իջնենք վար և «չարտախ»ին տէրը կը փութայ սուրճ հրամցնել մեզ: Քիչ յետոյ կը հասնի ուրիշ «չէրքէդ» մը, ձիաւոր, որ Արմաշ կ'երթայ: Կ'իջնէ ձիէն բայց մինչև որ Իսմայիլ Աղան հրաման չտար, չպնդէր, չուզէր նստիլ: Յետոյ կը հասկնամ որ մեր առաջնորդը Պէյի մը պաւակ է եղեր. անոր համար միւս «չէրքէդ»ը կը յամառէր սուրբ վրայ կենալ, որպէս զի յարգանաց պահապանութիւն մը գործած չըլլայ: Եւ կը խորհիմ թէ մեզմէ շատեր, մայրաքաղաքացի, այդ գեղջուկներէն քաղաքավարութեան դաս առնելու պէտք ունինք սորվելու համար թէ ինչպէս պէտք է կենալ մեզմէ մեծերուն առջեւ, ինչ զիրքով նստիլ և ինչ ձայնով խօսիլ: Մենք շատերս ինքզինքնիս ամենուն հաւատար ենթադրելու ամբարտաւանութիւնն ունինք. ո՛չ կրօնաւորը պատկառանք կ'ազդէ մեզ, ո՛չ ծերունւոյն ճերմակ մօրուքը, մեզ համար ո՛չ մեծ կայ, ոչ պղտիկ, ամէնքս հաւատար ենք. մեզին նկատմամբ յարգանքը ծաղրելի տկարութիւն մ'է, ակնածանաց արտայայտութիւն մը՝ դժուար սարկութիւն: Մենք լուսաւորեալ ենք. . . .

— Կառքին ցնցումներէն փոքր ինչ հանգըստանալու համար կ'իջնենք վար և «չարտախ»ին տէրը կը փութայ սուրճ հրամցնել մեզ: Քիչ յետոյ կը հասնի ուրիշ «չէրքէդ» մը, ձիաւոր, որ Արմաշ կ'երթայ: Կ'իջնէ ձիէն բայց մինչև որ Իսմայիլ Աղան հրաման չտար, չպնդէր, չուզէր նստիլ: Յետոյ կը հասկնամ որ մեր առաջնորդը Պէյի մը պաւակ է եղեր. անոր համար միւս «չէրքէդ»ը կը յամառէր սուրբ վրայ կենալ, որպէս զի յարգանաց պահապանութիւն մը գործած չըլլայ: Եւ կը խորհիմ թէ մեզմէ շատեր, մայրաքաղաքացի, այդ գեղջուկներէն քաղաքավարութեան դաս առնելու պէտք ունինք սորվելու համար թէ ինչպէս պէտք է կենալ մեզմէ մեծերուն առջեւ, ինչ զիրքով նստիլ և ինչ ձայնով խօսիլ: Մենք շատերս ինքզինքնիս ամենուն հաւատար ենթադրելու ամբարտաւանութիւնն ունինք. ո՛չ կրօնաւորը պատկառանք կ'ազդէ մեզ, ո՛չ ծերունւոյն ճերմակ մօրուքը, մեզ համար ո՛չ մեծ կայ, ոչ պղտիկ, ամէնքս հաւատար ենք. մեզին նկատմամբ յարգանքը ծաղրելի տկարութիւն մ'է, ակնածանաց արտայայտութիւն մը՝ դժուար սարկութիւն: Մենք լուսաւորեալ ենք. . . .

— Կառքին ցնցումներէն փոքր ինչ հանգըստանալու համար կ'իջնենք վար և «չարտախ»ին տէրը կը փութայ սուրճ հրամցնել մեզ: Քիչ յետոյ կը հասնի ուրիշ «չէրքէդ» մը, ձիաւոր, որ Արմաշ կ'երթայ: Կ'իջնէ ձիէն բայց մինչև որ Իսմայիլ Աղան հրաման չտար, չպնդէր, չուզէր նստիլ: Յետոյ կը հասկնամ որ մեր առաջնորդը Պէյի մը պաւակ է եղեր. անոր համար միւս «չէրքէդ»ը կը յամառէր սուրբ վրայ կենալ, որպէս զի յարգանաց պահապանութիւն մը գործած չըլլայ: Եւ կը խորհիմ թէ մեզմէ շատեր, մայրաքաղաքացի, այդ գեղջուկներէն քաղաքավարութեան դաս առնելու պէտք ունինք սորվելու համար թէ ինչպէս պէտք է կենալ մեզմէ մեծերուն առջեւ, ինչ զիրքով նստիլ և ինչ ձայնով խօսիլ: Մենք շատերս ինքզինքնիս ամենուն հաւատար ենթադրելու ամբարտաւանութիւնն ունինք. ո՛չ կրօնաւորը պատկառանք կ'ազդէ մեզ, ո՛չ ծերունւոյն ճերմակ մօրուքը, մեզ համար ո՛չ մեծ կայ, ոչ պղտիկ, ամէնքս հաւատար ենք. մեզին նկատմամբ յարգանքը ծաղրելի տկարութիւն մ'է, ակնածանաց արտայայտութիւն մը՝ դժուար սարկութիւն: Մենք լուսաւորեալ ենք. . . .

— Կառքին ցնցումներէն փոքր ինչ հանգըստանալու համար կ'իջնենք վար և «չարտախ»ին տէրը կը փութայ սուրճ հրամցնել մեզ: Քիչ յետոյ կը հասնի ուրիշ «չէրքէդ» մը, ձիաւոր, որ Արմաշ կ'երթայ: Կ'իջնէ ձիէն բայց մինչև որ Իսմայիլ Աղան հրաման չտար, չպնդէր, չուզէր նստիլ: Յետոյ կը հասկնամ որ մեր առաջնորդը Պէյի մը պաւակ է եղեր. անոր համար միւս «չէրքէդ»ը կը յամառէր սուրբ վրայ կենալ, որպէս զի յարգանաց պահապանութիւն մը գործած չըլլայ: Եւ կը խորհիմ թէ մեզմէ շատեր, մայրաքաղաքացի, այդ գեղջուկներէն քաղաքավարութեան դաս առնելու պէտք ունինք սորվելու համար թէ ինչպէս պէտք է կենալ մեզմէ մեծերուն առջեւ, ինչ զիրքով նստիլ և ինչ ձայնով խօսիլ: Մենք շատերս ինքզինքնիս ամենուն հաւատար ենթադրելու ամբարտաւանութիւնն ունինք. ո՛չ կրօնաւորը պատկառանք կ'ազդէ մեզ, ո՛չ ծերունւոյն ճերմակ մօրուքը, մեզ համար ո՛չ մեծ կայ, ոչ պղտիկ, ամէնքս հաւատար ենք. մեզին նկատմամբ յարգանքը ծաղրելի տկարութիւն մ'է, ակնածանաց արտայայտութիւն մը՝ դժուար սարկութիւն: Մենք լուսաւորեալ ենք. . . .

Ճանքուն միօրինակութեան ճանճրոյթը փա-
րատելու համար խօսակցութեան կ'սկսիմ կա-
ռապանին հետ:

— Քանի տարու ես խաչիկ աղբար:

Ամէն անգամ որ այս անունն արտասա-
նած էի, իւր գէմքին վրայ դժգոհութիւն մը
կարծեր էի նշմարել. այս անգամ այլ եւս
չկրնար համբերել և քիչ մը տրտմած ձայնով
մը, կարծես անձնասիրութիւնը վիրաւորուած,
կը պատասխանէ:

— Իմ անունա խաչիկ աղբար չէ, ինձի
Տէլի խաչո կ'ըսեն:

— Շատ աղէկ, ես ալ անանկ կ'ըսեմ, ի-
յիտ լաղապըյրա անըրը:

Եւ կը հաշտուինք: Ձարմանալի չէք դըս-
ներ այս նախանձախնդրութիւնը:

Կ'ուզէի որ ձեզ ներկայացնեմ զինքը: Քա-
ռատունց մէկը միջահասակ, գէր, լանջեղ,
հատաբազուկ, կաս կարմիր երեսներով ու
վառվառն աչքերով, հաստ ու գոյշադոյն
ապա փոթուր մը հագած, կապոյտ գուլպա-
ները մինչեւ ծուգերը, սորերը հաստ «եէ-
մէնիներ, մէջքը կարմիր գօտի, կապոյտ շա-
պիկ մը, վրայէն կարճ «տալթա» մը սրուն
մէջէն կուրծքը գուր կը նետուի, գլուխը՝
մէկ քովին ծուռ պզտիկ «ֆէս» մը սրուն և-
զերքը գոյնդոյն «եաղմա» մը քմահաճ ծալ-
քերով, ահա՛ մեր խաչոն:

Այս լեւնեւորուն մէջ ապրած է այն, ծծե-
լով առաւօտեան սիւքը, իրիկուան զովու-
թիւնը և լեւնեւորուն ու անտաւանեւորուն ան-
հարմար ծաղկանց բուրումը անուշահոտ:
Բնութեան դաւակ, ամէն ինչ պարզ է յինչ
և անխաղախ: Մեր քաղաքացւոյս կեզիք-
ներն անձանթ են իրեն: Հաւատարմ է.
շատ անգամ թանկադին իրեղէններ կը յանձ-
նեն իրեն և անփաստ կը տանի, կը հասցնէ ի-
րենց տիրոջը: Մեր մէջ կամայ կամայ հազ-
ուադիւտ շէն դարնար այսպիսիները:

ՅՈՎԷ. Ք. ԱՐԱՄԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԵՐՁԻՆ ԼՈՒԻՆՏ

Վանայ կրօն. Ժողովոյ անդամ ընտ-
րուած են Տ. Տ. Դիմեհեփա, Մեարայ,
Թովմաս, Յովհաննէս, Գրիգոր, Աւետիս
եւ Արիստակէս Քահանայք: Կորնուտի
Քաղ. Ժողովոյ անդամներն են Տեարք
Մկրտիչ Մարութեան, Հայրապետ Խան-
ճեան, Յարութիւն Գալստեան, Մհ. Ար-
սէն Ալէմեան, Մհ. Դիմեհեփա Կապոյեան
և Մհ. Աւետիս Պետրոսեան:

Վանայ Սանդխանի փարձարանի բա-
րեկարգութեան համար Կառնիսարարանը
Պոլսոյ մէջ խնամակարութիւն մը կողմած
է, որոյ անդամք են Տեարք Աբրահամ
Սուլթանեան, Պետրոս Պոլսեան և Վարդան
Պապիկեան:

— Տնտեսական խորհուրդն և Կոտայի
Հոգաբարձութիւնը խառն նախ մէջ շար-
թուս գրադեցան երմանէ վարդանեանի
և հանդուցեալ Գալստանեան Յարութիւն
էֆէնտի կոտայի խնդիրներով:

ԱՐՈՒԵՍ

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԶՈՒԹԵԱՆ

ՈՒՍԱՆԵԼԻ 10 ՕՐԷՆ

Յօդէն

ԿԱՐԱՊԵՏ Պ. ԲԱԲԱՐԵԱՆ

Գին 2 դր.

Կեդրոնատեղին է Ծառի խմբադրասունը:

ՄԵՐ ՎԱՃԱՌԱՍՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ԵՄՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Յ. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ ԸՆԿ.
Պահէ. Գարու ճէլալ պէյ Խանի դրան կից. Թիւ 10

Չմեռուան առթիւ սոյն հանրածանօթ
վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին
Չինէ և ճալայէ ուղղակի հասած նոր
բերք՝ զանազան տեսակ գերբնտիր և աղ-
նիւ ու անուշադոյս ամէն ճաշակի յար-
մար: — Կաղանդի նուէրներու համար՝
թէյով լեցուն ճարմոտեան, Չինական և
Հնդկական այլ և այլ մեծութեամբ և
ձեւերով գեղարար և նկարազարդ առ-
վեր: — Յաճախողաց գահացում տալու
համար բնաւ ջանք չը խնայուիր: — Յանձ-
նարարութիւնը կը կատարուին փութով
և ճշգրտութեամբ: — Դիմեհեփա սրոյ և խիտ
չափաւոր: — Չիք սակարկութիւն:

ՆՈՐ
ՕՐԱՅՈՅՑ
1894

ԹՈՒԱԿԵՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍ

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳ. Գ. ՊԱՂՏԱՍԻԱՆ

14, Սուրբ Հովնաթ հասցէի 14.

Սոյն Օրացոյցն որ հրատարակուած է Հա-
սարակց Կրօնական Նախարարութեան
հրամանաւ կը պարունակէ ի զիւրութիւն
եկեղեցական երգեսցողութեան աւուր պահ-
շանք բար շարականներն հեղինակ ըստ կար-
գաւորութեան Տօնացոյցի:

Օրացոյցի Օրացոյցն առ հասարակ ամէն
կարգի ազգայնաց օգտակար հանդիսանայ,
նոյնացեալ է Վիճակագրական այլ եւ այլ
կարեւոր ծանօթութեամբ, ինչպէս՝ Օսման-
եան Կայսրութիւն, Աւագանի Կոյսերական
պարսան, Նախարար Բ. Դրան, Մեծ Պաշ-
տօնատար Մայրաքաղաքիս, Հրամանատար
բանակաց, Կուսակալ նահանգաց եւն. Յա-
սուկ կառավարութիւն, Օսմանեան Դե-
պարտ և Նուիրակ յօսար երկիրս, Դեպարտ
և Հիւպատոս օսար Տէրութեանց ի Կ. Պոլիս
եւն. Բողոքական ցանկ Հայազգի Առաքնաւա-
ւորաց և Պաշտօնէից Օսմ. Տէրութեան: — Հայ-
րապետութիւն Հայոց, Պատրիարքութիւն Հա-
յոց Թուրքիոյ, Ազգ. Կեդրոնական Վարչու-
թիւն, Տեսուչ Խորհուրդը եւն. Պատրիարքու-
թիւն Ս. Երուսաղէմի, Առաջնորդութիւն ի
Թուրքիա, Հովնութիւնը եւ Կանոնականու-
թիւնը: Ասոցմէ զիս կը պարունակէ նաեւ
քննական ցանկ մը համայն Կանոնականաց.
Պատրիարքաց, Եպիսկոպոսաց եւ վարդապե-
տաց՝ որ ի Թուրքիա, ի Ռուսաստան, ի Պարս-
կաստան եւ այլուր յորում նշանակուած են
ծնունդով եւն. կարգով որ Կանոնական
ծնունդով իւր եւ այժմ ո՛ր պաշտօնակարելը
կամ ո՛ր բնակիլը. Իսկ վարդապետները նշա-
նակուած են այլուր իւր կարգաւ, բոլոր
մանրամասնութեամբ: — Հետմէյն Հայ
Հասարակութիւն, Կանոնական Պատրիար-
քութիւն, Արքեպիսկոպոսութիւն, Եպիս-
կոպոսութիւն, Կեդր. վարչութիւն: —
Բողոքական հայ հասարակութիւն. Ազգայնե-
սութիւն. եւ եկեղեցական փութիւնը: —
Պատրիարքութիւն եւ ազգայնաց: — Բողոքա-
նական հայ բժշկաց իրենց բնակութեան տեղե-
րով: — Հայ փաստարար Օսմանեան եւ խառն
ղաճաւանց, իրենց հասցէներով: — Ազգ.

Գին 40 փր.

ԵՆՈՎՔ ԱՐԶԸՄԱՆԵԱՆ

Կ Օ Շ Կ Ա Կ Ա Ր

Պոլիս, Մահմուտ Փաշա, Մեծ Երեւոյ խան,
փարի յարկ թիւ 9

Կը ծանուցանէ արդոյ հասարակութեան
թէ իր կեդրոնն ընդարձակած և բարեկա-
լած է. մասնագէտ է խեղ, կաղ և կոր
սորերու համար երկի մարդոց և կա-
նանց կօշիկներ շինելու: Փարիզեան և
անգլիական ճաշակով յոյժ գեղեցիկ կօ-
շիկներ կը պատրաստէ. ունի նաեւ ճրջ-
մարիտ գաղղիական տապանքներ, և ոչ
թէ Եւրոպոյ զանազան տեղերու տա-
րանքներ: Դիւրութիւն մը ընծայելու հա-
մար հասարակութեան, 100ին 40 կոն-
խալճար, իսկ մնացեալը շարթէ շարթ
10 զրշ, վատահելի երաշխաւորութեամբ:

ՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ

ԲԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Անդրերէն լեզուի

Աշխատասիրեց

Յ. ՄԱՆԳԱՍԻԱՆԻ

Տիւրքիոյ նոր և զիւրուայն ոճով
պատրաստուած սոյն գատաղիքը, որուն
անգլիերէն բնագիրը ցարդ 150րդ
տպագրութեան արժանացած է, Անգլի-
երէն լեզուի Բերականութեան ուսուց-
ման ամենաօգտակար և ամենայարմար
գատաղիքը լինելով, գործածութիւնը
ջերմապէս կը յանձնարարուի թէ՛ աղ-
ղային փարձարանաց և թէ՛ ինքնընտել
ուսանողաց:

Գին 3 դրուշ:

Կը ծախուի «Ծաղիկ» խմբադրա-
տան մէջ:

ՄԵՌԵԱՆ ԿԻՆԸ. Հեղինակ՝ Օյիթ Զեյնի.
Թարգմանեց Մ. Թէլեան: — Գին 10 դր:

ԱՍՏԳԻԿ և ԱԴՈՆԻՍ. Հեղինակ՝ Շէքրէյր.
Թարգմանեց Ա. Համբարձարութեան. Գին 5 դր:
Կը ծախուի «Ծաղիկ» խմբադրասունը:

ՆՈՐ ԲԱՌԱՐԱՆ Երեւոյ երեսն և անգլիերէն
Հայերէն և Հայաստան Թուրքերէն. Աշխատա-
սիրեց Մ. Գ. Մինասեան. Երես 1070. Գին
50 դր:

Օսմ. իրան 100 դրէն

Մեծիկե	107 38	Բուրիս ԲՈՂ	90
Քաւարդ մէծիկ	107	Նարայեան	87 30
Մանր մէծիկ	103	Գրիգոր	51 15
Մեծիկե	97	Անգլ. իրան	110 15
Գանդիկե	24 35	Բուր. Երկ.	93

Մանեթ թղթադրամ 8 54

ԱՐՏՈՆԱՏԷՐ Ա. ՍԱԲԱՅԵԱՆ

Տ. ՊԱՂ. Գ. ՊԱՂԱՆԿԱՆ ԼԵՂԱԳՐՈՅ